

Møte onsdag den 2. mars 2016 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 51):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Nordland fylke, Tor Arne Bell *Ljunggren*, har tatt sete.

Representanten Heikki Eidsvoll Holmås vil fremsette et representantforslag.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:00:31]: På vegne av meg selv vil jeg fremme et forslag om forbud mot bruk av biodrivstoff basert på palmeolje.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:49]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at utenriksminister Børge Brende og statsrådene Anders Anundsen og Jon Georg Dale vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:19]: Vi trenger ikke et lekket notat fra Utenriksdepartementet for å innse at situasjonen sør i Europa er ekstraordinært vanskelig og potensielt dramatisk for mennesker på flukt og politisk for hele samarbeidet i Europa.

I fjor kom over 1 million mennesker til Europa som flyktninger. Vintermånedene er vanligvis lavsesong, men tilstrømningen fortsetter, langt høyere enn på samme tid i fjor. Dramatikken i disse dager utspiller seg ikke langs våre grenser i nord. Utviklingen i fjor viste at vi kan bli overrasket, men det er ikke presset ved norske grenser som bør uroe oss nå. Nå strammes det inn i hvert land, fra nord mot sør der presset stiger – i Hellas, på Balkan – med drama for tusen hjemløse på flukt, og med dramatisk forverret klima mellom land, stikk i strid med hva et samarbeidende Europa står for.

Vi må ha beredskap på mange felt, også politisk, for nå står mye på spill: EU-samarbeidet, det europeiske grense-samarbeidet og en samarbeidskultur bygd opp over generasjoner. Vi kjenner neppe den fulle verdien av dette før vi mister det – helt eller delvis. Det er svært alvorlig også for Norge.

Dramatikken i Sør-Europa viser hvordan utenriks- og

innenrikspolitikken henger tett sammen, som også utenriksministeren var inne på i sin redegjørelse i går. Den utenrikspolitiske håndteringen legger premisser for innenrikspolitikken.

Utenriksministeren sa i går at den kritiske fasen ikke nødvendigvis var i fjor, den kritiske fasen kan fremdeles ligge foran oss.

Norge deltar i viktige deler av det grensesamarbeidet som nå utfordres. Vi har en stemme, vi har en plass ved bordet. Hvilke konkrete tiltak og initiativ kan Norge bidra med for å stabilisere den situasjonen som nå har oppstått, både på grenseområdet, og ikke minst i det politiske samarbeidet i Europa, som Norge berøres av, og er en del av?

Utenriksminister Børge Brende [10:03:34]: Takk til representanten Gahr Støre for å ta opp et viktig spørsmål rundt migrasjon.

Migrasjon kommer nok ikke bare til å prege året i år, som det gjorde i fjor, men Europa i tiår fremover. Vi må samarbeide tett med EU når det gjelder tiltak for nå å kunne få kontroll på den tilstrømningen som skjer til Europa. I fjor kom det 1 million flyktninger og asylsøkere, og man kan forvente tilsvarende tall i år hvis man ikke greier å få registrert flyktninger og asylsøkere som kommer til Europa, og hvis man ikke får bedre kontroll på Schengens yttergrenser.

Den 7. mars skal det være et møte mellom EU og Tyrkia hvor det er vesentlig at de blir enige om en håndtering av flyktningstrømmen og asylsøkerstrømmen som går gjennom Tyrkia. Tyrkia har sagt at de er villige til å ta et ytterligere ansvar utover det de gjør i dag. Tyrkia har tatt imot 2,7 millioner flyktninger og asylsøkere. Ikke noe annet land i verden har tatt imot så mange. Men det er mulig for Tyrkia å etablere ytterligere flyktningleirer hvis vi er med på å finansiere dette.

I tillegg må Hellas nå forholde seg til at de er Schengens yttergrense. De må registrere flyktninger og asylsøkere som kommer. De må ta fingeravtrykk. De må dele den informasjonen med andre gjennom databasene.

I tillegg er det helt avgjørende at vi greier å stabilisere de landene hvor mange flyktninger og asylsøkere kommer fra, ikke minst nabolandene rundt Syria, hele Nord-Afrika og Sahel. Derfor var konferansen som Norge tok initiativet til, givnerlandskonferansen for Syria og nabolandene, så avgjørende. Det kom inn 12 mrd. amerikanske dollar på én dag.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:39]: For å ta en oppfølging: Knappt noe annet sted i verden finner vi en region preget av så stor fred og fordragelighet som hos oss i Norden. «Riksgrensen følger bekken», står det et sted nede i Østfold, og det er et uttrykk for en flott kultur. Men nå utfordres samarbeidet om grenser også i Norden. Migrasjons- og flyktningkrisen er primært en europeisk krise, men den treffer også Norden med en skarpere tone mellom nordiske land enn vi har hørt på lenge, grensekontroller og innstramninger. De er ment å håndtere en tilstrømning sønfra, men de påvirker også sirkulasjonen i Norden og en

vant kultur for samarbeid. Norges plassering ytterst på den skandinaviske halvøya innebærer at tiltak i Danmark og Sverige får direkte og definerende konsekvenser for oss.

Nettopp nå, når behovet for nordisk informasjonsutveksling, koordinering og samarbeid er sterkere enn noensinne for å løse problemer i Norden og for å snakke med en sterkere stemme i Europa, hva vil utenriksministeren gjøre for å styrke nordisk samarbeid i migrasjons- og flyktningpolitikk?

Utenriksminister Børge Brende [10:06:42]: Det er riktig som representanten Gahr Støre tar opp, at Norden faktisk er blitt viktigere i en situasjon der utenrikspolitikk er blitt innenrikspolitikk i mye større grad. Norden deler mange av de samme verdiene og mange av de samme synspunktene. Derfor var det en viktig del av den utenrikspolitiske redegjørelsen i går at vi ønsker å styrke det nordiske samarbeidet. Der redegjorde jeg også for at jeg vil ta et initiativ overfor mine nordiske kolleger om at vi nå må jobbe mer sammen om migrasjon, ulovlig innvandring og asylsøkere, og om menneskesmugling og terror – trusler som vi nå bør stå sammen om å møte. Det er også viktig for Norge å bidra til at det er et godt klima mellom de ulike nordiske landene. Det er ikke noen tvil om at denne krisen har ført til en ganske sterk debatt mellom de nordiske landene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Svein Roald Hansen.

Svein Roald Hansen (A) [10:08:00]: Spørsmålet til utenriksministeren var: Hva kan Norge konkret bidra med? Utenriksministeren svarte ved å peke på hva Tyrkia burde gjøre, hva Hellas burde gjøre, og hva EU burde gjøre sammen med disse. Det er vel og bra, men hva kan Norge konkret bidra med? Vi er medlem av Schengen. Vi har et medansvar. Vi har ikke bare en interesse av at Schengen fungerer, vi har også et medansvar for at det fungerer, utover å ha kontroll på vår del av Schengen-grensen. Vi er med i Dublin-samarbeidet og har et medansvar for hvordan Dublin er, og i gårshagens redegjørelse sa utenriksministeren at Norge er tjent med at Dublin endres slik at man får en fordeling av flyktninger gjennom Dublin-systemet. Det vet vi at man sliter med å få enighet om i EU.

Men igjen: Hva er Norges bidrag til at en slik fordeling kan komme på plass?

Utenriksminister Børge Brende [10:08:57]: I forrige uke gjorde Norge det klart at vi ønsker å omfordele EØS-midler, slik at vi nå støtter Hellas med mange millioner, slik at de kan være bedre forberedt til å møte denne flyktningstrømmen ved at de styrker sitt apparat, slik at de kan få registrert flyktninger og asylsøkere. Vi reallokerer over 20 mill. kr.

Norge har bidratt gjennom Frontex med skip. Utenriksdepartementet har gitt støtte til Redningsselskapet for aktiviteter som de nå bedriver i Egeerhavet. Norge er den største giveren i forhold til folketallet til Syria og nabolandene. Vi er også i reell størrelse en av dem som gir mest i humanitær støtte.

Når det gjelder ansvarsfordeling i spørsmålet om flyktninger og asylsøkere, gjorde jeg det i går klart at regjeringens syn er at vi må ha en mye mer rettferdig ansvarsfordeling i Europa. Det kom 1 million flyktninger og asylsøkere i fjor, og de kom til veldig få land. Dette må opp og stå i de kommende ukene, ellers er jeg redd for at dette systemet kan bryte sammen.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgingsspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:10:16]: Det er et viktig spørsmål Arbeidarpartiet tar opp. Eg hørte regjeringa, ved statsministeren, i går seie veldig tydeleg at Noreg skal bidra for å få til ei løysing i Europa – ikkje einsidig, men bodskapen frå Noreg er at me skal bidra, såframt dei andre landa i Europa òg bidreg. Det er eg veldig glad for, for eg tenkjer at det er veldig viktig at me er ein del av ei løysing for å få dette til.

Utanriksministeren seier at dette er migrasjonsutfordringar, og dette er eigentleg til dels den same debatten som òg pregar den amerikanske valkampen no, med eit litt anna bakteppe. Men i den amerikanske valkampen er det òg nokon som ikkje vil bidra til ei løysing. Og når me ser valresultatet frå i natt, er mitt spørsmål til utanriksministeren: Kva tenkjer han om at Donald Trump kan bli den neste presidenten i USA?

Utenriksminister Børge Brende [10:11:23]: Jeg trodde at de utfordringene vi står midt oppi nå i Europa, som det refereres til, er kompliserte nok i seg selv, men når vi nå også skal fakturere inn de amerikanske primærvalgene, løfter vi det til et enda høyere nivå når det gjelder kompleksitet. Som representanten Hareide vet inderlig godt, er det ikke klokt av en norsk utenriksminister å ha synspunkter på ulike kandidater og en demokratisk prosess som foregår i et annet land. Og dette er ikke et hvilket som helst land – det er vår nærmeste allierte. USA er en svært god venn av Norge.

Så er det klart at jeg – i likhet med representanten Hareide og sikkert de andre her i denne salen – følger den amerikanske valgkampen nøye, og vi er selvsagt klare til å samarbeide, meget godt også, med den neste administrasjonen i USA.

Presidenten: Da er vi ferdig med det! (Munterhet i salen)

Liv Signe Navarsete – til oppfølgingsspørsmål.

Liv Signe Navarsete (Sp) [10:12:47]: Arbeidarpartiets representant peikar på utfordringane han ser sør i Europa. Fleire representantar i EU-parlamentet kritiserer no EU-kommisjonens forslag for å møte utfordringane. EU-kommisjonen har føreslått å gi vesentleg meir makt til ei grensestyrke som i yttarste konsekvens kan verte gitt fullmakt til å ta kontroll over eit lands grense, mot landets vilje. Representanten Ska Keller i EU-parlamentet, som er frå partiet Die Grünen i Tyskland, slo på måndag fast at forslaget vil gi grensestyrken eit eineståande

nivå av makt, utan naudsynte sikringstiltak eller offentlig tilsyn.

Senterpartiet har vore kritisk til dette forslaget, sidan suverenitetshevdning over eiga grense er ein grunnleggjande rett for eit land. Det slo òg statsministeren fast i spørjetimen den 13. januar. Likevel har me ikkje sett at regjeringa har gjort det klart korleis ein vil stille seg til forslaget frå EU-kommisjonen.

Kan statsråden her gjere greie for korleis regjeringa vil stille seg til dette forslaget?

Utenriksminister Børge Brende [10:13:45]: Som jeg sa både i går og i dag, er det å beskytte sin yttergrense og Schengens yttergrense oppgaven til ethvert land som har en yttergrense. Det er utrolig avgjørende fremover at man både registrerer de som kommer og fører det inn i de ulike databasene som finnes. Det er ikke noen tvil om at f.eks. Hellas ikke har oppfylt denne forpliktelsen, og det er hundretusenvis av mennesker som har blitt transportert gjennom Hellas, i strid med det som er Schengens forutsetninger.

Dette har selvsagt vakt reaksjoner, og dette kan ikke fortsette. EU-kommisjonen har kommet med et mulig forslag, og det er at hvis man ikke forholder seg til dette, kan man gå inn og overta kontrollen på grensene. Det som har vært det norske synspunktet, er at vi mener primært at man bør suspenderes fra Schengen hvis man ikke forholder seg til dette. Det er vår primære posisjon, så får vi se hvordan det går. Så får man subsidiært diskutere de andre løsningene.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:15:11]: Vi er i en alvorlig situasjon – først og fremst for dem som er flyktninger, som flykter fra krig og uroligheter – men det er også i Europa. Det er ikke noe problem å være enig med utenriksministeren i at man trenger felles europeiske løsninger. Vi trenger å ha bedre kontroll på yttergrensene, og vi må ha en byrdefordeling i fellesskap i Europa. Men samtidig er jo det som nå skjer, egentlig det motsatte. Det er summen av enkeltlands beslutninger som blir politikken, enten det er Hellas som ikke følger opp i tilstrekkelig grad, eller det som skjedde i forrige uke, da ti land, med Østerrike i spissen, satte sine egne begrensninger på hvor mange immigranter og flyktninger man ønsker å ta inn. Man har også en situasjon med innstramminger i enkeltland, hvor det i stor grad handler om å flytte dem som kommer over – og velge andre land.

Da blir mitt spørsmål til utenriksministeren: Hva er hans vurdering av hvordan vi kan komme over i det felleseuropeiske sporet, og hvordan kan Norge bidra til at så skjer?

Utenriksminister Børge Brende [10:16:17]: Det er mye som står på spill. Europa knaker i sammenføyningene rundt dette spørsmålet. Vi må ta det på alvor, så de nærmeste ukene blir helt avgjørende. Ansvarsfordeling mellom de europeiske landene når det gjelder flyktningene og asylsøkerne som kommer til Europa, er et vesentlig poeng.

Vi vet at f.eks. Tyskland, Sverige og Norge har tatt et mye større ansvar enn mange andre europeiske land. Det kom 31 000 flyktninger og asylsøkere til Norge i fjor. Hvis vi sammenlikner det tallet med folketallet i Norge, er vi helt i toppen. Flere land må ta et ansvar. Det er 600 millioner mennesker i Europa. Det kom 1 million, og når noen land nesten ikke tar noen og stiller klare forutsetninger, greier vi ikke å håndtere dette. I tillegg må det selvsagt sendes signaler om at de som ønsker å komme til Europa av økonomiske og sosiale årsaker, kan vi ikke gi beskyttelse. Vi må prioritere å gi beskyttelse til dem som har krav på og behov for beskyttelse.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:17:38]: Alle er enige om at de som kommer til Europa av økonomiske og sosiale grunner, skal avvises. Utfordringen nå er at summen av de europeiske landenes politikk gjør det stadig mer umulig for de menneskene som har et reelt behov for beskyttelse, å be om beskyttelse. Det er virkeligheten i den nasjonale egoismens Europa som har overtatt for festtalene om samarbeid. Den utviklingen er Norge med på gjennom at denne regjeringen fører en politikk – sammen med stortingsflertallet – for ikke bare å stramme inn i tråd med andre land, men for å lede an i det nordiske kappløpet for innstramminger.

Utenriksministerens redegjørelse i går var blottet for nye initiativer som handler om det som Norge burde gjøre nå, nemlig å være en pådriver for det økte europeiske samarbeidet som vi trenger, og det økte nordiske samarbeidet som vi trenger, f.eks. for en fordeling av flyktninger.

Mitt spørsmål er: Når har regjeringen tenkt å ta Norge ut av rollen som et av de nasjonale, egoistiske landene i Europa og inn i rollen som pådriver for felles nordiske og europeiske løsninger?

Utenriksminister Børge Brende [10:18:47]: Først vil jeg si til representanten Lysbakken at hvis vi åpner opp for at folk kommer til Europa i et antall på hundretusenvis, basert på økonomisk og sosial bakgrunn, vil det gjøre det vanskeligere for oss å gi beskyttelse til dem som virkelig har krav på beskyttelse. Så det må adresseres, også fra vår side.

Vi fører en streng men rettferdig flyktning- og asylpolitikk. Jeg refererte til antallet mennesker som kom til Norge i fjor. Norge har tatt initiativ til en mer rettferdig ansvarsfordeling i Europa. Vi har stilt opp i Frontex, vi reallokerer EØS-midler, vi har tatt initiativ til den globale giverlandskonferansen til Syria og nabolandene, som har fått veldig stor internasjonal anerkjennelse. Statsministeren lovet 10 mrd. kr i humanitær støtte til Syria og nabolandene, slik at man kan få til en stabilisering. I går varslet jeg også en omlegging av utviklingspolitikken, hvor vi vil konsentrere oss mer om sårbare stater for å forhindre at de kollapser.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:20:16]: Mitt spørsmål går til justisministeren.

Daglig ser vi tragiske bilder av mennesker på flukt som prøver å komme seg over Middelhavet, mennesker som desperat søker en tilværelse uten bomber og terror for seg og sin familie. De flykter fra krig, diktaturer, fattigdom og håpløshet. Det er ulike grunner til at mennesker drar ut på den farefulle ferden over Middelhavet, men de har én ting til felles, og det er at de utnyttes av kyniske bakmenn – menneskesmuglere som utnytter menneskers desperate situasjon. Faktum er at ni av ti flyktninger betaler menneskesmuglere på veien mot Europa, ikke fordi de vil, men fordi de ikke ser at de har noe annet valg. Ifølge VG har Europol uttalt at bakmenn tjente 60 mrd. kr på flyktningssituasjonen i 2015.

Mennesker på flukt er i en ekstra sårbar situasjon og kan lett utnyttes av menneskesmuglere og menneskehandlere. Det er derfor helt avgjørende at det settes inn tiltak som kan stoppe bakmenn og forebygge menneskehandel. Regjeringen har i sin plattform sagt at de vil styrke arbeidet mot menneskehandel, og det er bra. Men det er ikke nok bare å si det i en plattform, man må også handle. Vi har, sammen med regjeringspartiene, fått til gode tiltak, bl.a. etterforskningsgrupper i alle politidistrikt. Ofre for menneskehandel skal nå sikres god helsefaglig, sosialfaglig og juridisk oppfølging, og vår tids slaveri skal bli en del av pensum i skolen. Noe har skjedd, men mye arbeid gjenstår.

Handlingsplanen mot menneskehandel gikk ut høsten 2014. Kristelig Folkeparti stilte derfor justisministeren høsten 2014 spørsmål om når en ny plan ville være på plass. Statsråden svarte at den var rett rundt hjørnet. Så stilte vi det samme spørsmålet ett år etter, og svaret var det samme: Den er rett rundt hjørnet. Med forbehold om at statsråden kanskje har en litt annen forståelse av uttrykket «rett rundt hjørnet», begynner Kristelig Folkeparti å bli ganske utålmodig, for skal vi klare å bekjempe vår tids største utfordringer, må regjeringen sikre nødvendige tiltak. Menneskehandel er grov utnyttelse av andre mennesker.

Ikke helt uventet blir mitt spørsmål til justisministeren: Når vil en ny handlingsplan mot menneskehandel foreligge?

Statsråd Anders Anundsen [10:22:26]: La meg først takke spørsmålsstilleren for et veldig godt spørsmål om et veldig viktig tema. Det er svært mange mennesker som utsettes både for menneskesmugling og, enda verre, for menneskehandel, som på mange måter ribber en fra råderetten over eget liv, hvor en blir hensatt i en tilstand som er helt forferdelig.

Derfor er det viktig, som også representanten peker på, at det er gjennomført en rekke tiltak i kampen mot menneskehandel, bl.a. jobber vi nå, gjennom nærpoltireformen, for å styrke politidistriktenes evne til å arbeide med disse sakene. Vi følger opp evalueringen som Norge ble utsatt for i 2013, på viktige punkter. Dette vil også ligge til grunn for den handlingsplanen som kommer om ikke lenge.

Jeg er enig med representanten i at dette hjørnet har vært litt for langt å runde, rett og slett. Det henger sammen

med at vi i departementet har en rekke prioriterte oppgaver. Dette er en viktig sak for oss, og jeg skal ikke si at handlingsplanen ligger rett rundt hjørnet, men den er under fullt arbeid, og vi har til intensjon å legge den frem så fort som det overhodet er mulig.

Det som er viktig med handlingsplanen, er at vi da kan samordne de tiltakene og få en plan som viser hvordan en samlet sett kan legge til rette for både forebygging av menneskehandel og gjennomføring av etterforskning, påtale og oppfølging – og som ikke minst viser hvordan ofrene for menneskehandel skal håndteres.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:23:57]: Jeg vil takke for svaret og håper at det er fullt trykk på arbeidet med handlingsplanen, og at vi snart vil få den.

Det er ekstremt krevende å ta bakmenn og menneskehandlere. Da er muligheten for telefonavlytting avgjørende. Justiskomiteen behandlet høsten 2015 representantforslag fra Kristelig Folkeparti om tiltak for å bekjempe vår tids slaveri. Kristelig Folkeparti fikk da gjennomslag for å gi politiet tillatelse til å foreta kommunikasjonsavlytting ved mistanke om menneskehandel. Det er et veldig viktig tiltak, som vil bidra til å hjelpe politiet i deres arbeid med å etterforske menneskehandel.

Så mitt spørsmål er: Når vil statsråden forelegge en lovsak om dette for Stortinget?

Statsråd Anders Anundsen [10:24:44]: Som Stortinget er kjent med, jobber regjeringen med oppfølgingen av Metodekontrollutvalgets innstilling. Der vil det også bli omtalt spørsmål knyttet til på hvilke områder en bør benytte den formen for kommunikasjonskontroll. Vi er helt i slutfasen med det arbeidet. Vi har tatt sikte på å legge frem en sak for Stortinget i løpet av svært kort tid, hvor nettopp oppfølgingen av Metodekontrollutvalgets innstilling del II vil bli fremlagt for Stortinget. Der vil dette være ett av temaene.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Hans Olav Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:25:34]: Menneskesmugling og det første temaet, migrasjon, har også et internasjonalt perspektiv, så mitt oppfølgingsspørsmål går derfor til utenriksministeren.

I en senatshøring i forrige uke sa NATOs øverstkommanderende i Europa, Philip M. Breedlove, at Russland og Syria bruker flyktningkrisen som et våpen. NATO-generalen sa at Russland og Assad bruker migrasjon som et våpen for å overvelde Europas strukturer og skade europeiske løsningsmekanismer. Så mitt spørsmål er: Er det en beskrivelse og en analyse som den norske regjeringen deler?

Utenriksminister Børge Brende [10:26:35]: Kristelig Folkeparti forholder seg til det som skjer i USA og kongressen under spørretimen i dag. Men jeg så også de uttalelsene fra generalen, og det er ikke ord som jeg ville ha valgt.

Det som er et paradoks i Syria, er at gjennom Assads opptreden og gjennom at han har et hovedansvar for at over 300 000 mennesker er drept, at det er 7–8 millioner internt fordrevne i Syria, og at det er over 4 millioner mennesker som har forlatt Syria, så er det nok en tendens til at mange av dem som har stått opp mot Assad, er de som også både blir forfulgt, er internt fordrevne og opplever et stort migrasjonspress. Det er situasjonen i Syria.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:27:51]: Mitt oppfølgings-spørsmål går til justisministeren.

Det er ganske oppsiktsvekkende at justisministeren svarer «ikke lenge» på spørsmål om når en handlingsplan mot menneskehandel kommer. Stoltenberg-regjeringens handlingsplan gikk ut i 2014, og i den situasjonen vi står i i dag, er en handlingsplan både et sikkerhetstiltak og et beredskapstiltak for å møte den situasjonen – den krevende situasjonen – vi kommer til å stå overfor, og vi faktisk har stått overfor i noen år nå som Fremskrittspartiet har hatt justisministeren. Det er både tiltak for å beskytte ofre og tiltak for å ta bakmenn som er viktig. Vi står nå overfor en situasjon der vi får personer som ikke er registrert, som ikke er kartlagt, og i den situasjonen har altså justisministeren valgt ikke å arbeide med en så viktig handlingsplan. Kan justisministeren i det minste angi om handlingsplanen vil komme i denne sesjonen?

Statsråd Anders Anundsen [10:29:02]: Jeg har lyst til å si at en handlingsplan er viktig for å se helhet og koordinere, men samtidig tror jeg ikke representanten bør leve i den villfarelsen at handlingsplanen er det som er tiltaket som vil løse opp i eller bidra til å sette politi, påtalemyndighet og forebyggende virksomhet i stand til å håndtere situasjonen – det er faktisk det som gjennomføres. Det er gjennomført en rekke tiltak allerede, helt uavhengig av arbeidet med handlingsplanen, som har vært intensivt, som vi har jobbet med over tid, og som vi fortsatt jobber med. Blant annet er det iverksatt et tiltak, et pilotprosjekt, ved Oslo politidistrikt, for at det skal bli enklere og bedre å få fulgt opp personer som utsettes for menneskehandel. Vi har arbeidet for å sikre oppfølgingen, vi har gjennomført tiltak som har styrket politiets evne til å arbeide mot menneskehandel, og det er ingen tvil om at det er en prioritert oppgave i politiet å sikre arbeidet mot menneskehandel. Handlingsplanen er veldig viktig for å få det helhetlige perspektivet, men man må ikke gå i den fellen og tro at det er handlingsplanen som i seg selv løser dette problemet – det er de tiltakene vi gjennomfører, som også vil komme igjen i handlingsplanen.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:30:19]: Jeg ser med spenning fram mot en handlingsplan, men mitt tilleggsspørsmål går til utenriksministeren.

Når det gjelder menneskesmuglere og organisert krimi-

nalitet i forbindelse med det, har det ofte sitt utspring i land hvor det er krig, hvor det er konflikt, og der man har svake statsinstitusjoner, i områder hvor det er lett å peke på hvem man er imot og trenger å nedkjempe, enten det er IS eller andre, mens det er langt vanskeligere å finne støttespillere. Hvordan bygger man opp det framtidige, stabile samfunnet som også har en legitimitet, enten det er i Libya, i Irak, i Afghanistan, hvor vi har hatt langvarig tilstedeværelse, eller i Syria?

Mitt spørsmål til utenriksministeren blir: Har vi en tydelig strategi fra norsk side inn mot disse landene for hvordan vi stabiliserer, hvordan vi ser både militær og sivil innsats i sammenheng, enten det er i Afghanistan, i Libya eller andre steder, og også inn mot Syria, med så mange aktører? Hvordan ser utenriksministeren på hvilke aktører vi skal kunne støtte opp under og bygge opp i et framtidig Syria uten konflikt?

Utenriksminister Børge Brende [10:31:42]: Dette er nok et viktig spørsmål. Menneskesmuglere har tatt over mye ulovlig virksomhet i mange land, og det er større økonomisk utkomme knyttet til menneskesmugling nå enn hva det er til narkotikatrafikk i en del land hvor det ikke var tilfellet bare for få år tilbake.

Det å utforme en strategi for å stabilisere svake stater slik at de ikke ender opp som Syria, i krig og konflikt – det var tross alt et mellominntektsland for fem år siden – er helt vesentlig, og jeg dro opp noen av de prinsippene i redegjørelsen i går. Seks av tolv fokusland som Norge samarbeider med, er svake stater. I seg selv viser det en sterk prioritering. Men vi må jobbe med styresett, anti-korrupsjonsarbeid, og ikke minst må vi jobbe med utdanning – det er en forutsetning – yrkesopplæring og investeringer i privat sektor, slik at det skapes arbeidsplasser. Jeg kunne laget listen enda lengre, men jeg ser at tiden er ute.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:32:56]: Utenriksministeren kan bli stående, for mitt tilleggsspørsmål går også til ham, og det går på hva det er som internasjonalt nå fører menneskehandlerbusinessen knyttet til flyktningssituasjonen. Det er slik at når mange land strammer inn, blir det bedre business for menneskehandlerne. Det har UNHCRs europadirektør også sagt til Norge knyttet til de innstrammene som er foreslått her:

Med en så restriktiv linje vil norske myndigheter bare føre trafficking-industrien. For hva gjør du hvis du blir stilt overfor disse utsiktene? Jo, du betaler heller menneskesmuglere for å få familien over.

Da er mitt spørsmål til utenriksministeren: Hva gjør Norge internasjonalt for at disse innstrammene ikke skal ramme slik at man øker trafficking og menneskesmugling?

Utenriksminister Børge Brende [10:34:14]: Vi er en av de store bidragsyterne til FNs høykommissærs arbeid også innenfor dette området. I redegjørelsen i går varsl

jeg også at vi skal trappe opp støtten til økt politisamarbeid og utveksling av etterretningsinformasjon for å kunne komme menneskesmuglere til livs. Men det er ikke noen tvil om at det vinduet som har åpnet seg i Europa ved at det i fjor kom 1 million flyktninger og asylsøkere hit, også har satt i gang en migrasjonsbølge vi ikke har opplevd i nyere tid. Mange av dem som kommer til Europa nå, kommer ikke fordi de trenger beskyttelse, det er også mange som kommer av økonomiske og sosiale årsaker. Jeg tror at i det øyeblikk man opplever at man ikke kommer inn i Europa på grunn av økonomiske og sosiale årsaker, vil det virke dempende på den flyktningstrømmen som vi i dag ser, og vi kan ikke fortsette år etter år med å ta imot 1 million.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:35:31]: Mitt spørsmål går til statsråd Dale.

Det nærmer seg jordbruksoppgjør. Stortinget krever at matproduksjonen på norske ressurser skal økes i årene framover. Skal vi lykkes med å produsere mer mat i Norge, må vi ta vare på matjorda vår. Det er matjorda, den dyrkede marka, som er grunnlaget for matproduksjonen.

Et samlet storting har – mot regjeringens vilje – fastsatt et mål om at mindre matjord skal legges under betong og asfalt i årene framover. Jordvernstrategien slår fast at omdisponeringen skal ned til 4 000 dekar innen 2020, en reduksjon på 50 pst.

Hvert dekar matjord teller. Ett dekar matjord tilsvarer 1 000 brød i året, og jordvern er ingen bondesak. Bonden blir alltid mett.

En stor del av matjorda som bygges ned, er begrunnet i samferdselsprosjekt. Stortinget har i jordvernstrategien understreket at det må tas hensyn til matjorda tidlig i planleggingen av nye samferdselsprosjekt. Det har ikke regjeringen tatt noe som helst hensyn til når de har fått utarbeidet sin nasjonale transportplan. Og det er jo ikke så løyent, det, for regjeringen har heller ikke bedt om noe. Det kan virke som om regjeringen ikke bryr seg om Stortingets vedtak om et forsterket jordvern.

Så mitt spørsmål til landbruksministeren er om han, som ansvarlig for jordvernstrategien, vil sørge for at vi får vite hva forslaget til ny transportplan betyr for matjorda. Og hvordan vil han, som ansvarlig for jordvernstrategien og matjorda, sikre at den transportplanen som regjeringen til slutt legger fram for Stortinget, er i tråd med jordvernmålene?

Statsråd Jon Georg Dale [10:37:26]: På spørsmålet høyrest det ut som om regjeringa har levert ein ferdig NTP. Det er ikkje tilfellet. Ein har fått innspel frå fagetatane som gjev grunnlag for dei vurderingane som regjeringa skal gjere. Og då er jordvern eit av dei spørsmåla som er sentrale. Det har det vore tidlegare, og det vil det framleis vere. Når Stortinget har fastsett eit mål om ikkje å bygge ned meir enn 4 000 dekar per år, er det mi oppgåve å sørge for å følgje opp det.

Men det er også sånn at hovudgrepet i NTP handlar om å bygge meir veg heilskapleg og samanhengande, og til-

svarande på jernbane og kysttransport. I dei forslaga som no kjem, er det rom for å gjere det, og detaljplanlegginga, der arealdisponering er mest avgjerande, skjer altså på KVVU-plan-, på kommunedelplan- og på reguleringsplan-nivå, ikkje på NTP-nivå. Det gjer at dei prioriteringane vi gjer i dei daglege vala av trasé, er minst like viktige som den NTP-en ein lagar, der ein tenkjer heilskapleg og meir samanhengande.

Det viktigaste grepet som er gjort under denne regjeringa, er faktisk å sørge for at vedlikehaldsetterslepet går ned – for første gong på fleire tiår. Det at vi vedlikeheld den infrastrukturen vi har, betre, gjer at vi har mindre behov for å bygge nytt, og det gjev mindre press på matjorda. Det er eit av dei viktigaste grepa som vi må sjå føre oss også dei komande åra. Berre på den måten kan ein bidra til å sikre at matjorda vert halden i hevd, mens vi samtidig byggjer ut heilt grunnleggjande nødvendig infrastruktur, som også er viktig for jordbrukssektoren.

Geir Pollestad (Sp) [10:38:59]: Skal en nå målene, er det viktig å ha kunnskap, og det er viktig å ha kunnskap tidlig. Der har regjeringen nå endret praksis når en ikke har bedt fagetatene redegjøre for hva dette betyr for jordvernet.

En annen statsråd som er ivrig etter å bygge ned matjord, er kommunalminister Jan Tore Sanner. Han reiser fra konferanse til konferanse og viser power point-plansjer som viser hvor lite en bryr seg om innsigelser som er fremmet. I realiteten er det innsigelser som ville ha reddet matjord.

Nå er det snart tre måneder siden Stortinget vedtok jordvernstrategien. Da vil jeg spørre statsråden: Hvilke konkrete grep f.eks. overfor fylkesmennene har statsråden og regjeringen gjort etter at Stortinget vedtok jordvernstrategien? Hvilke konkrete grep?

Statsråd Jon Georg Dale [10:39:54]: Eg er oppteken av at ein lokalt kjenner dei lokale forholda best. Det gjer at eg meiner det er grunnleggjande fornuftig at reguleringsansvaret ligg i kommunesektoren og ikkje er styrt frå eit kontor i Oslo.

Eg har følgd opp bl.a. dei vedtaka Stortinget har gjort, gjennom å sende brev til både kommunar og forvaltninga og vore tydeleg på at eg forventar at dei følgjer opp målsettinga om ikkje å bygge ned meir enn 4 000 mål i året. Men så er det viktig å minne om at i 2014 bygde vi ned oppimot 6 000 mål per år, mens i den tida Senterpartiet sat i regjering, var snittet over 7 000. Så det går i det minste rette vegen.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Janne Sjelmo Nordås.

Janne Sjelmo Nordås (Sp) [10:40:51]: Jeg er veldig glad for at landbruksministeren tar ansvar for jordvernstrategien og sier såpass klart at den vil være viktig for arbeidet framover – sett fra hans ståsted. Det er nødvendig hvis vi skal produsere mer mat på norske ressurser, at man sikrer at det ikke bygges ned for mye landbruksareal.

Mitt spørsmål er kort og godt: Kan landbruksministeren garantere at jordvernstrategien følges opp i arbeidet med Nasjonal transportplan, som er et av de viktigste plandokumentene vi har, som Stortinget skal behandle, der ulike hensyn skal veies opp mot hverandre?

Statsråd Jon Georg Dale [10:41:37]: Arealdisponeringa vert ikkje fastsett i NTP, men i traséval og kommunedelplanprosessar, f.eks. Det å kople heile arealdisponeringsdiskusjonen til NTP meiner eg er eit sidespor. Det handlar faktisk om å gjere dei vurderingane når ein treffer dei enkelte trasévala, og det er mange måtar å gjere det på. Når ein f.eks. brukar noko dyrka mark når ein byggjer jernbanen, kan ein ved å redusere farten frå 200 til 160 km/t spare jordbruksareal utan å auke reisetida betydeleg – eit enkelt grep. Det andre er at infrastrukturbygging også legg grunnlaget for at folk bur nær dei knutepunkta ein faktisk byggjer. Det gjev rom for å spare dyrka jord i andre delar av areala – å samle busetnaden, rett og slett.

Det er mange grep ein må sjå føre seg her, ein kan ikkje berre tenkje på NTP. Sjølv om det er eit viktig plandokument, handlar det om at arealdisponeringa går føre seg i andre prosessar.

Presidenten: Ingrid Heggø – til oppfølgingsspørsmål.

Ingrid Heggø (A) [10:42:55]: Samferdsel er trass i alt det feltet der jordvern oftast kjem i konflikt med andre samfunnsomsyn, anten det er veg, sykkelveg, bane eller flyplass. Skal matjord beskyttast stykkevis og delt, tapar jordvernet. Det trudde eg at ministeren og eg og stortingsfleirtalet kunne vera einige om.

Sjelmo Nordås hadde eit veldig godt spørsmål, som eg ikkje synest ho fekk svar på i det heile. Kan landbruksministeren lova at samferdselsministeren vert teken litt i øyra no og får klar beskjed om at jordvern skal inn i NTP?

Statsråd Jon Georg Dale [10:43:43]: Eg ser ikkje noko behov for å halde verken samferdselsministeren eller andre statsrådar i denne regjeringa i øyra, all den tid vi f.eks. har tal frå 2014 som viser at vi byggjer ned mindre areal enn vi gjorde i snitt dei åtte åra Arbeidarpartiet sat i regjering. Så første premiss før ein ber andre rydde opp, er å feie for eiga dør.

Eg meiner det framleis er grunnlag for å sikre jordvernet, men eg meiner samtidig at då må vi sjå på kva som faktisk nyttar, og det er i trasévala vi gjer slike vurderingar, det er i kommuneplanprosessar. Difor er eg oppteken av å følgje det opp overfor kommunane, slik at dei gjer ein god jobb med dette. Samordning av motsegner og moglegheiter for å ha gode lokale prosessar bidreg til å auke jordvernet, og det kjem eg til å sørgje for at vi følgjer opp.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:44:41]: At fageta- tene i sine innspill til NTP ikkje har detaljerte planer for jordvern ut fra Stortingets nye målsettingar, kan jeg skjøn-

ne, ut fra tidsperspektivet desember–mars. Men at det ikkje er kommentert i det hele tatt, i et lite forord iallfall, synes jeg er litt oppsiktsvekkende.

Statsråden snakket om å feie for egen dør, og i mai varsl- et regjeringen Stortinget om at det skulle komme en gjen- nomgang av hvordan jordvern bl.a. i konseptutrednings- prosessen, særlig innen samferdsel, skulle ivaretas. Mitt spørsmål til statsråden er: Når vil denne gjennomgangen foreligge?

Statsråd Jon Georg Dale [10:45:28]: Det spesifikke spørsmålet burde ha vore stilt til samferdselsministeren, som er ansvarleg for dei prosessane. Men eg opplever at det er god framdrift i det, og eg er iallfall heilt sikker på at vi kjem ikkje til å prøve å forseinke dei prosessane, for dei er avgjerande når vi faktisk tek desse trasévala. Eg meiner Kristeleg Folkeparti er på rett spor når dei adresserer den problemstillinga, for det er der mykje av arealdisponeringa faktisk skjer.

Eg har respekt for det vedtaket som er gjort, og eg trur at regjeringa frå si side vil problematisere forholdet mel- lom på den eine sida ei effektiv, samanhengande infra- strukturbygging, som er avgjerande for alle dei fire sam- arbeidspartia, og på den andre sida moglegheiter for å betre jordvernet, for å nå dette målet som Stortinget no har sett, når ein melder tilbake på NTP. Men det er altså slik at reg- jeringa har fått denne rapporten no og skal gjere sine vur- deringar, og vil kome tilbake til det når ho legg fram sitt forslag til ein samla NTP.

Presidenten: Pål Farstad – til oppfølgingsspørsmål.

Pål Farstad (V) [10:46:35]: Det er et betimelig spør- mål som blir tatt opp av Senterpartiet her i dag. Stortin- get har gjennom vedtak, som det ble vist til tidligere, sendt en omfattende oppgave og liste til kommunalministeren og samferdselsministeren så vel som til landbruksministeren med en klar bestilling om at vern av matjord må tas på største alvor.

Spørsmålet mitt da, som jeg gjerne vil ha et konkret svar på fra landbruksministeren, er: Hva vil landbruksmi- nisterens gjøre for at jordvern blir sterkere implementert i samferdselssektoren, som har vært tema her – i NTP, i kommunal forvaltning og opp mot Fylkesmannen, som ut- fordrer den knappe ressursen som god matjord represe- rer? Hva vil statsråden konkret gjøre? Det vil jeg gjerne ha svar på.

Statsråd Jon Georg Dale [10:47:41]: Det eine har eg allereie vore innom. Den målsetjinga som Stortinget har fastsett, er følgd opp overfor kommunane og forvaltninga. Det vil eg fortsetje å gjere – følgje med på at det faktisk vert følgd opp. Det er eit av dei konkrete grepa.

Det andre er at det handlar om korleis vi faktisk bruker dei totale ressursane. Eg går ut frå at også Venstre er einig i at vi skal byggje ut jernbanesektoren i Noreg i åra fram- over. Det vil leggje press på matjord, og difor er det bl.a. viktig at vi varetek den infrastrukturen vi har, best mogleg. Difor er den vedlikehaldssatsinga som Høgre, Framstegs-

partiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre har fått til i fellesskap, eit viktig grep for ikkje å måtte byggje ut unødig, og spesielt ikkje på dyrka areal. Det arbeidet kjem til å halde fram.

Så er det mange prosessar som går kontinuerleg. Eg kjem til å vere oppteken av å vareta den oppgåva eg har med omsyn til å sørge for jordvernet, også i prosessar elles som går jamleg.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Pål Farstad (V) [10:48:53]: Spørsmålet går til landbruksministeren.

Stortinget har hatt mål for økologisk landbruk siden 1999. I 2010 vedtok Stortinget at 15 pst. av landbruket skulle være økologisk innen 2020.

Den økologiske produksjonsformen er med på å gjøre norsk landbruk mer miljøvennlig og bærekraftig. I tillegg bidrar økologisk landbruk til at forbrukerne får et større mangfold av produkter. For den som skulle være i tvil: Venstre er ambisiøse når det gjelder økologisk landbruk.

For to uker siden overleverte Riksrevisjonen en illevarslende rapport til Stortinget som viser at til tross for målet om å øke den økologiske produksjonen går utviklingen ikke i riktig retning. I 2014 ble bare 4,7 pst. av jordbruksarealet brukt til produksjon av økologisk mat, og kun 2,9 pst. av husdyrholdet var økologisk. Sammenlignet med Sverige og Danmark ligger vi langt etter både i virkemiddelbruk og resultater.

I sin rapport peker Riksrevisjonen på en rekke årsaker: at det økologiske regelverket er for komplekst og uoversiktlig, at stimulerings tiltakene ikke er tilstrekkelig for å øke den økologiske produksjonen, at regjeringen ikke har lagt godt nok til rette for å øke det offentlige forbruket av økologisk mat, og at den generiske markedsføringen av økologisk mat ikke er omfattende nok til å nå ut til forbrukere, distributører, storhusholdninger og dagligvarehandelen.

Denne oppstillingen viser at regjeringen egentlig har en rekke virkemidler å ta i bruk for å øke den økologiske produksjonen. Spørsmålet mitt er: Når har ministeren tenkt å ta disse mulighetene og virkemidlene i bruk?

Statsråd Jon Georg Dale [10:50:57]: Det er grunn til å ta Riksrevisjonen si melding på alvor. Det er veldig krevjande å nå målet om 15 pst. økologisk innan 2020, og eg kan ikkje stå her og hevde noko anna. Det vil vere krevjande å nå det, og dersom ein skal klare det, må ein gjere det med fleire grep.

Men så må vi hugse på at det som vi er privilegerte med i Noreg, er at det er veldig liten avstand mellom den økologiske produksjonen og den tradisjonelle jordbruksproduksjonen i motsetning til slik det er i veldig mange andre land. Representanten Farstad er veldig oppteken av produksjonen av det økologiske no, men det er altså slik at vi produserer 50 pst. meir økologisk mjølk enn det som vert selt som økologisk mjølk, fordi ho går over i det konvensjonelle før ho vert seld, og to tredjedelar av det økologiske kjøtet vi produserer, vert selt som konvensjonelt kjøt.

Det er hovudutfordringa, for det hjelper ikkje å få opp den økologiske produksjonen dersom ein ikkje får omsett det i marknaden. Det handlar om den kommersielle etterspurnaden, som hittil ikkje er stor nok til at det legg grunnlag for ny produksjon.

Men eg er oppteken av at vi skal klare å bidra til både regelforenklingar og andre tiltak for å leggje til rette for meir økologisk, slik Stortinget har føresett. Eit av dei grepa eg har gjort, er bl.a. å opne for at vi kan ha større og betre grunnlag for økologisk kalkunproduksjon. Det handlar om noko så enkelt som enkle regelverksendringar som gjev grunnlag for at vi får meir sakteveksande rasar inn til Noreg, og legg grunnlag for økologisk produksjon i dei områda der det er etterspurnad. Eg trur det er lurt å starte der. Det hjelper ikkje å produsere meir dersom vi ikkje omset det.

Pål Farstad (V) [10:52:42]: Takk for svaret. Statsråden peker selv på at det her er en rekke virkemidler som kan brukes, og som statsråden har tilgjengelig for å bruke, hvis han ønsker det. Det jeg vil trekke fram som en oppfølging, er at statsråden, i sitt tilsvaret til Riksrevisjonen, sier at det er bedre med en etterspørseldrevet utvikling enn en utvikling som er drevet av det offentlige. Da kommer jeg inn på hva det offentlige etterspør, som jeg gjerne vil ha et svar på: Er ministeren uenig i at det offentlige kan påvirke etterspørselen etter økologisk mat gjennom eget forbruk, egen etterspørsel, slik Riksrevisjonen skriver i sin rapport?

Statsråd Jon Georg Dale [10:53:43]: Svaret på det er nei, og difor er eg glad for at vi har eit regelverk i Noreg som legg til rette for at alle statlege institusjonar kan velje å kjøpe økologisk. Nokre er flinke til det. Riksrevisjonen peikar f.eks. på Forsvaret, som er bra. Vi har St. Olavs Hospital i Trondheim, som er bra. Mange fleire kan verte betre, og det meiner eg det er grunnlag for å påpeike. Det er handlingsrom for å velje meir økologisk når ein handlar inn frå staten si side. Den opninga ligg der, og den meiner eg det er rom for å bruke i endå større grad enn vi gjer i dag, men vi gjer også mykje rett. Så er det jo nokre gledelege tal, for i 2015 gjekk det økologiske jordbruksarealet opp med 7 pst. Det er vel ei god nyheit for representanten Farstad.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Else-May Botten.

Else-May Botten (A) [10:54:40]: Vi har gjennom to stortingsmeldinger bidratt til å sette et mål om 15 pst. økologisk landbruksproduksjon, men jeg tror både at regelverket har vært for avansert, og at forbrukerne ikke har vært tydelige nok på at de ønsker disse produktene i Norge – kontra Sverige og Danmark, som ble nevnt tidligere. Derfor tror jeg at markedsføringsbiten er viktig i dette. Statsråden burde rett og slett sette seg ned og finne ut når det er mulig å nå dette målet, og hvilke virkemidler man må ha for å gjøre det. Da ville det være smart om man kunne se på en helhetlig tiltakspakke for det, komme tilbake til Stortinget og legge fram hvordan man vil skissere å nå det målet innen 2020, for det er ganske ambisiøst.

Statsråd Jon Georg Dale [10:55:33]: Eg er glad for at Arbeidarpartiet bekreftar at det er ambisiøst. Når det er ambisiøst, betyr det også at det vil verte krevjande å nå det, og det har eg behov for å vere ærleg på. Eg vil følgje opp oppmodinga frå Arbeidarpartiet gjennom den jordbruksmeldinga eg skal leggje fram, og adressere desse problemstillingane, slik at Stortinget faktisk kan ta den diskusjonen, basert på premissar som viser tydeleg kva tid det er mogleg å nå målet – best mogleg – og også kva slags verkemiddel som kan vere hensiktsmessige for å nå det. Men det er ingen tvil om at jordbruksproduksjonen, som alle andre produksjonar, må vere basert på etterspørsel. Det gjer at grunnlaget for ein økologisk produksjon startar og sluttar med kva forbrukarane er villige til. Vi ser forbrukarar som er villige til å betale mykje pengar for lokal mat, vi ser nokre som vel økologisk, og vi ser andre som er opptekne av andre ting når dei vel. Det mangfaldet trur eg vi kjem til å sjå, og i det ligg også grunnlaget for økologisk produksjon.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgingsspørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:56:48]: En viktig del av effekten av et godt landbruk over hele landet og de miljømålene vi skal oppnå, er å ivareta kulturlandskapet. Det gjelder både for å ivareta det biologiske mangfoldet og også den opplevelsen det er å ha et godt kulturlandskap. Likevel er vi i en situasjon, som landbruksministeren og andre også opplever når de reiser rundt i landet, hvor vi ser at vi har et kulturlandskap som i stor grad gror igjen. Det var et program på NRK for litt siden, om framtidsbonden, som også påpekte denne problemstillingen. Om en i dag ser på andelen fôr fra beite til norske melkekyr, er den nede i 9,7 pst., og vi bruker stadig mer kraftfôr, kraftfôr som er så billig at det ikke lenger lønner seg å bruke utmarka, selv om vi har store utmarksressurser. Vi tar vel i bruk omtrent en tredjedel av dette i dag.

Da blir mitt spørsmål til landbruksministeren: Hvordan vil han følge opp slik at vi i større grad tar i bruk de utmarksressursene vi har og får flere dyr på beite, sånn at vi kan ivareta kulturlandskapet bedre?

Statsråd Jon Georg Dale [10:58:01]: Dette er eit stort spørsmål som eg trur kunne hatt hundre svar. Men det er altså viktig at vi har ein balanse i dette. Vi produserer korn som vi brukar i kraftfôret på dei flataste areala våre, på Austlandet, i Trøndelag og dels på Jæren. Det gjev også grunnlag for at vi har grasproduksjon og kulturlandskapspleie basert på husdyr i dei andre delane av landet. Viss ein fjernar kornproduksjonen fordi ein skal ha dyra ut på beite, flyttar ein i praksis jordbruket til dei flataste areala, så her er ein nøydd til å tenkje fleire ting på ein gong. Men eg meiner det er godt beite både i norsk innmark og i norsk utmark. Det er fleire kyr på beite i dag enn det var for ti år sidan, så det er positive utviklingstrekk også. Men det er no eingong slik at eg trur at viss vi skal produsere mat i Noreg, er det to måtar å gjere det på: Den eine er å produsere berre grønsaker, og den andre er å produsere protein. Viss vi skal produsere protein, er det enklare å sende dei

norske kyrne på beite enn å sende det norske folk på beite. Difor trur eg at norske husdyr kjem til å utnytte utmarka også i åra framover,

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:59:14]: Riksrevisjonens gjennomgang av det økologiske landbruket viser med all tydelighet at vi har en stor jobb å gjøre for å nå målsettingen.

Vi kjenner statsråden som en statsråd som ønsker effektive tiltak. Riksrevisjonen påpeker i forvaltningsrevisjonen at kontrollgebyret, som i 2014 økte med hele 39 pst., bidro til å redusere produksjonen. Det sies også at det var en stor utmelding av selve ordningen. Statsråden sa til representanten Farstad at han er for regelforenklinger, og da er mitt spørsmål: Hva er statsrådens vurdering rundt kontrollgebyret? Er det noe man kan forenkle bort?

Statsråd Jon Georg Dale [11:00:07]: Forslag med budsjettkonsekvensar kjem vi tilbake til, og det ligg ikkje berre forenkling i det. Men eg kjem til å melde til Stortinget, når eg lagar jordbruksmeldinga, ulike tiltak som kan vere hensiktsmessige også i den økologiske produksjonen. Og eg trur det er lurt at eg får gjere det samla, slik at vi faktisk får vurdert kva slags grep som er mest og minst effektive. Vi har f.eks. lagt om tilskotsordninga innanfor økologisk produksjon, ikkje berre for å sørgje for at vi produserer gras og planter økologisk, men også for å sørgje for at den produksjonen som skjer gjennom den økologiske produksjonen av gras og planter, nemleg av husdyr, også er ein del av den økologiske produksjonen.

Det er ulike verkemiddel ein kan bruke for å sørgje for at vi stimulerer meir direkte til produksjon av økologisk mat. Det er også ein del av dei tinga eg vil belyse når eg legg fram jordbruksmeldinga.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [11:01:08]: Jeg har et spørsmål til statsråd Dale som jeg tror jeg deler med ganske mange forbrukere. Mitt spørsmål er rett og slett: Mener matministeren at økologisk produsert mat er sunnere enn mat fra tradisjonell landbruksproduksjon?

Statsråd Jon Georg Dale [11:01:28]: Det er i alle fall slik at miljøavtrykket er mindre frå økologisk produksjon enn frå tradisjonell produksjon.

Eg meiner at i Noreg har vi ein kjempefordel, i den forstand at det tradisjonelle jordbruket ligg tett opp til økologisk produksjon. Norske lam som er fødte i april, som vert sleppte på beite – rett nok med litt kunstgjødsel tidleg på våren – og som går ute i utmarksbeite til dei vert sende til slakteriet på hausten, ligg mykje tettare opp til den økologiske produksjonen enn vi ser i veldig mange andre land. Dette trur eg er litt av utfordringa for den økologiske produksjonen i Noreg, nemleg at det ikkje er nokon betydeleg avstand mellom det tradisjonelle jordbruket på den eine

sida og det økologiske jordbruket på den andre, på veldig mange område. Det gjør at det er vanskelegare å flytte forbrukarane i ein slik marknad enn der dei har større industrifokusering i jordbruket enn det vi har i Noreg.

Difor meiner eg at norsk mat i sum er trygg og sunn, og miljøavtrykket er nok mindre i økologisk jordbruk enn det er elles.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:02:37]: Dette er hovedpoenget med økologisk landbruk, nemlig at vi skal ta vare på matjorda vår i et tusenårsperspektiv, for de som kommer etter oss, skal også ha mat.

Omsetningen av økologiske produkter i Norge doubles, men det meste er import. Det kunne vært både norsk og nært, så det er behov for nye tiltak. Det håper vi kommer i forbindelse med landbruksoppgjøret. I mellomtida er statsråden veldig opptatt av at det må være et marked som etter spør – mens han svarer ganske vagt på spørsmål om staten sjøl, gjennom sine innkjøp, kan bidra til å øke innkjøpsvolumet, som kunne ført til at det blir et marked der det er mulig å få omsatt disse produktene.

Spørsmålet er om statsråden vil ta initiativ til at alle statlige kantiner og alle statlige tiltak sørger for å ha en viss andel av økologisk mat i sine bestillinger.

Statsråd Jon Georg Dale [11:03:43]: Det paradoksale når vi diskuterer økologisk jordbruk, er at alle partia på Stortinget meiner at vi skal auke matproduksjonen. Samtidig skal vi auke delen økologisk jordbruk. Det fører som kjent ikkje nødvendigvis til auka matproduksjon – det kan tvert imot gå andre vegen. Samtidig er ein del av partia på Stortinget imot at vi styrkjer dei bøndene som vil produsere meir. Det må vere ein samanheng i den totale politikken. Auka matproduksjon og målet om økologisk jordbruk går delvis i motsett retning.

Eg er for at staten også bruker sine innkjøpsmekanismer. Det meiner eg det er anledning til i dag. Eg ser ikkje – per dags dato – at det er grunnlag for å leggje sterkare føringar enn det som allereie ligg.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:04:53]: Mitt spørsmål går til utenriksministeren.

På TV 2-nyhetene i går kveld kunne vi følge fortellingen om lille Mohammed på fem år som var kommet bort fra mammaen sin og familien sin da makedonske grensevakter brukte tåregass mot flyktninger på den gresk-makedonske grensen. Vi vet at det gikk bra med den lille femåringen, vi vet ikke hvordan det gikk med alle andre som var involvert i tumultene. Det vi vet, er at en stor andel av de flyktningene som nå kommer inn i Hellas og prøver å ta seg videre i Europa, er kvinner og barn – en langt større andel enn i fjor.

Når tåregass tas i bruk mot kvinner og barn, er det i en situasjon der Makedonia har stengt grensen fordi land len-

ger nord stenger sine grenser, og makedonske myndigheter er redd for å komme i en situasjon hvor veldig mange flyktninger blir stående stille i deres land. De som vokter disse grensene, opptrer sånn sett på vegne av Norge og andre land som ikke vil ta imot flyktninger.

Vi må da spørre oss hvor mange barn som skal sove i kulden, utsettes for vold og avvises før europeiske regjeringer begynner å gjøre det som burde være hovedprioriteten nå, nemlig å samarbeide om noe annet enn stengte grenser – en eller annen form for solidarisk fordeling av flyktninger i Europa.

Jeg ønsker derfor å spørre regjeringen om hva regjeringen synes om konsekvensene av det som også er Norges politikk, nemlig at barn på flukt utsettes for den typen behandling som vi så Mohammed ble utsatt for på TV 2 i går. Hva er regjeringens syn på den typen behandling av flyktninger, og hva vil regjeringen gjøre med det?

Utenriksminister Børge Brende [11:07:00]: Jeg reagerer når representanten Lysbakken sier at de som nå står på grensen til Makedonia på makedonsk side, vokter grensen på vegne av land som Norge som ikke vil ta imot flyktninger.

I fjor kom det 31 000 flyktninger og asylsøkere til Norge. Norge er et av de landene som har tatt imot flest i Europa i forhold til folketallet. Vi tar også imot kvoteflyktninger gjennom FNs høykommissær for flyktninger. Hvis vi ser det i forhold til folketallet og absolutte tall, er vi helt øverst. Jeg synes at vi må være såpass edruelig at vi tross alt forholder oss til det som er realiteten – Norge tar et stort ansvar. Vi har også store utfordringer nå med å integre, ikke minst er det mange enslige mindreårige barn som kommer til Norge – vi har hørt det i nyhetene og ikke minst gjennom barneombudet – hvor vi nå strever for rett og slett å komme opp med et godt nok tilbud til disse barna.

Når det gjelder situasjonen i Europa, som jeg var inne på tidligere også, er det helt avgjørende at vi får kontroll med Schengens yttergrense. Det er helt avgjørende at vi setter inn en helt annen type innsats mot kyniske menneskesmuglere som har bragt folk inn til Europa og ikke problematiserer hvilke utfordringer de står midt oppe i. Hundrevis dør på ferden over Egeerhavet, det samme fra Libya til Italia, men det vi ikke har tall på, er hvor mange barn, hvor mange kvinner, hvor mange sårbare grupper det er som mister livet på vei over Sahara, gjennom vanskelige områder som Libya. Vi må gjøre mer for å styrke robustheten til mange av de landene som disse kommer fra. Vi må gjøre mer for å forhindre krig gjennom fredsarbeid.

Audun Lysbakken (SV) [11:09:15]: Utenriksministeren svarer jo ikke på mitt spørsmål. Jeg benekter ikke at det er utfordringer for Norge i dette, men regjeringen må forholde seg til konsekvensene av sin egen politikk. Og konsekvensene av kappløpet mot bunnen i flyktningerettigheter i Europa som Norge er med på, er jo det vi ser på den makedonske grensen. Det kan ikke den norske regjeringen la være å mene noe om. Det må vi kunne be om et ordentlig svar på hva utenriksministeren mener om, og hva slags melding han f.eks. vil gi til makedonske myndigheter.

Jeg har lyst til å stille et spørsmål om Hellas, for jeg reagerer på den kritiske tonen utenriksministeren hadde tidligere mot greske myndigheter. Det er en absolutt illusjon å tro at den greske kysten skal kunne stenges for flyktninger. Derfor er det meningsløst å støtte den typen krav. Den greske regjeringen har møtt en vanskelig situasjon med verdighet. Jeg møtte representanter for Syriza, regjeringspartiet, senest i helgen. De ber om hjelp. De ber om hjelp nå. Det er en svært dramatisk situasjon. Det er bra at Norge har bidratt med noe EØS-midler, men nå ber altså den greske regjeringen om betydelig større hjelp. Jeg ønsker derfor å få vite om regjeringen i Norge vil svare på det ved å øke hjelpen til Hellas ytterligere.

Utenriksminister Børge Brende [11:10:27]: Det er heldigvis ikke slik at fordi om representanten Lysbakken sier at jeg ikke svarer på hans spørsmål, er det realiteten. Jeg svarte på det spørsmålet som ble stilt om hvilke initiativer vi har tatt for å kunne stabilisere situasjonen både ved Schengens yttergrense og for å motvirke den migrasjonsbølgen vi nå opplever.

Men jeg merket meg at representanten Lysbakken ikke kommenterte dette med at han mente at disse vokter grensen på vegne av land som ikke gjør noe for å hjelpe andre. Med det initiativet vi har tatt i den internasjonale humanitære konferansen og med det antallet vi har mottatt i Norge, synes jeg det faller på sin egen urimelighet.

Så er jeg enig med representanten Lysbakken i at vi må gjøre mer for å bistå Hellas i tiden fremover. Det er en alvorlig krise når nå titusener av flyktninger og asylsøkere oppholder seg i Hellas. Det er et land som har store økonomiske problemer, og vi må se på om vi skal bruke humanitær støtte direkte inn også i Hellas. Det ser vi på.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:11:47]: Ja, det gjenstår at utenriksministeren svarer på om han mener det er akseptabelt at vi i Europa skal møte kvinner og barn med piggråd og tåregass. Det er en konsekvens av den politikken som nå føres i land etter land, og der regjeringen og stortingsflertallet har motsatt seg SVs forslag om f.eks. å ta initiativ til å reforhandle Dublin-avtalen for en bedre ansvarsdeling. Her ser det ut til at lekkasjen fra UD's notat om at menneskerettighetene må vike for å sikre stabilitet, faktisk er regjeringens politikk.

Så til spørsmålet: Utenriksministeren sier at man også skal ta nordiske initiativ. NTB kunne melde i går at statsråd Listhaug er på et nordisk møte nettopp nå, men verken i redegjørelsen i går eller i svarene i dag får vi noe konkret ut om innholdet i dette nordiske møtet. Hvilke tiltak er det nå Norge forhandler med de nordiske land om når det gjelder å håndtere flyktningekrisen?

Utenriksminister Børge Brende [11:12:55]: Jeg reagerer faktisk litt på tonen i det spørsmålet som nå stilles. Å begynne å beskyldte andre for at man ikke forholder seg til menneskerettighetene og de konvensjonene vi

har sluttet oss til, er faktisk ganske alvorlige beskyldninger.

Jeg bygger mitt politiske arbeid på å forholde meg til de standarder som er satt. Og Norge er ledende på å bidra humanitært, og vi er ledende nå i å forsøke å få til en bedre ansvarsfordeling mellom de europeiske landene. En mer rettferdig ansvarsfordeling gjør at vi kan ta vare på flere flyktninger og asylsøkere, slik at man kan unngå den type polarisering vi nå opplever.

Jeg varslet akkurat i svaret til Lysbakken at vi nå også ser på mulighetene til å gi humanitære midler til Hellas. Jeg tror vi alle stort sett ønsker å bidra positivt og godt i denne situasjonen, men jeg mener faktisk at vi ikke i fortsettelsen greier å håndtere 1 million flyktninger og asylsøkere inn i Europa hvert år fremover. Og der ser vi det annerledes enn SV gjør, og derfor trapper vi opp innsatsen bl.a. i utsatte land.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hadia Tajik (A) [11:14:21]: Spørsmålet mitt går til justisministeren.

Framstegspartiets talsperson Jan Arild Ellingsen sa i Politisk kvarter den 23. februar at han gav honnør til den sjølverklærte borgarvernsgruppa Odins soldater. Det grunnlag han bl.a. med at norsk politi ikkje har nok ressursar til å gjera jobben sin.

Det er minst to ting som er oppsiktsvekkjande med dette. For det fyrste er det det med at det partiet som har det øvste ansvaret for å skapa tryggleik i gatene og å sørgja for at politiet har nok ressursar til å kunna gjera det, sjølv meiner at dei ikkje får det til. For det andre er det oppsiktsvekkjande at eit regjeringsparti gjev honnør til det som er ei borgarvernsaktig gruppe, som opphavleg vart stifta av ein sjølverklært nynazist i Finland, der den norske talspersonen har vore ein person med tilknytning til Norwegian Defence League, og der symbola som gruppa spelar på, heilt klart er høgreekstreme symbol.

Same dagen tok statsministeren tydeleg avstand frå utsegnene til Framstegsparti-representanten. Ho la òg til – og dette er det viktige – at dei har eit farleg verdisyn. Same dagen uttalte òg justisministeren seg. Hans kommentar var at det er politiet som skal tryggja gatene, og at han har vanskeleg for å sjå at Odins soldater har ei rolle i denne samanhengen. Han tok ikkje, sjølv om han hadde moglegheita til det, avstand frå det verdisynet som Odins soldater representerer. Så det tenkte eg at eg kunne gje han moglegheita til å gjera i dag.

Er det sånn at justisministeren til liks med statsministeren meiner at Odins soldater har eit farleg verdisyn?

Statsråd Anders Anundsen [11:16:06]: Jeg er enig med statsministeren i hennes uttalelser om dette spørsmålet.

Jeg har lyst til å kommentere noen andre av de forholdene som representanten også tar opp. Hvis hun hørte på det representanten Ellingsen faktisk sa i Politisk kvarter, sa han at en vil aldri komme i en situasjon hvor en kan bevil-

ge seg bort fra kriminalitet. Det er ingen regjering som vil klare det.

Det betyr ikke det samme som at politiet ikke har ressurser til å håndtere den jobben de er satt til å gjøre, og siden regjeringsskiftet har vi styrket politiet med 1 054 nye stillinger, hvis en tar med budsjettet for 2016. Det betyr at de nå er betydelig bedre rustet til å håndtere også denne formen for oppgaver. Så jeg tror at akkurat den siden av uttalelsen mer var myntet på at vi aldri vil komme i en situasjon hvor man kan bevilge nok penger til et politi som sørger for at vi aldri vil oppleve kriminalitet.

Det er ikke noe forsvar for at en skal mobilisere borgervernsgupper. Det er ikke tillatt i Norge. Det er politiet som har til oppgave å trygge våre gater i dag, og det er sånn det skal være i fremtiden.

Hadia Tajik (A) [11:17:17]: Eg er veldig glad for at justisministeren no, åtte dagar seinare, tek tydeleg avstand frå verdisynet til Odins soldater. Det er prisverdig at han gjer det, det er ei tydelegheit som ein kan trenga.

Så er òg språktolkinga av utsegna til Ellingsen interessant. Men eg er meir interessert i at me tek utgangspunkt i det som de facto var sitatet hans i den debatten, nemleg det at han seier at me har eit bybilde der norsk politi ikkje har nok ressursar til å gjera jobben sin. Då er eg ikkje ute etter ei språkleg fortolking av kva dette kan bety eller korleis det kan verta forstått, men det gjeld dette de facto-sitatet: at me har eit bybilde der norsk politi ikkje har nok ressursar til å gjera jobben sin – og konteksten då er at ein må oppmuntra andre til å ta på seg det ansvaret.

Mitt spørsmål er: Er justisministeren einig i den verkelegheitsbeskrivinga som dette sitatet gjev, altså at norsk politi ikkje har ressursar til å halda gatene våre trygge?

Statsråd Anders Anundsen [11:18:18]: Jeg er ikke enig i at norsk politi ikke har ressurser nok til å håndtere tryggheten i våre gater. Men jeg synes, i rettferdighetens navn overfor representanten Ellingsen, at man ikke bare må ta med seg det ene sitatet, man må også ta med seg det han sa for å presisere det sitatet i debatten etterpå. Det var nettopp, som jeg sa i mitt forrige svar, konteksten om at man ikke kan bevilge seg bort fra kriminalitet gjennom å gi penger til politiet. Da ville vi leve i et samfunn som verken representanten Tajik eller jeg vil synes var akseptabelt.

Men det er helt åpenbart at den styrkingen som vi har gjort av norsk politi, har gjort politiet i enda bedre stand til å håndtere også tryggheten i våre gater, og det er ikke noen grunn til å gå rundt og være utrygg i norske gater i dag. Vi lever i et trygt land og har et politi som er svært effektivt. Vi har også gjennomført en rekke tiltak for å bedre responstiden til politiet. For første gang i historien har vi f.eks. fastsatt responstidskrav til politiet, noe denne regjeringen har vært opptatt av, men som den forrige regjeringen mente var utenkelig.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Kari Henriksen.

Kari Henriksen (A) [11:19:28]: Det er bra at justisministeren er tydelig i verdispørsmålet om at Odins soldater har noen grunnleggende verdier som ikke er ønskelige i det norske samfunnet, det er bra at justisministeren er tydelig på at det er han enig i.

Mitt spørsmål er: Når justisministeren har uttalt seg så tydelig som han har gjort om det verdisynet, lurer jeg på: Hva vil justisministeren gjøre for å følge opp det verdisynet i praktisk handling i Norge? Vi snakker om rekruttering, vi snakker om overvåking, og vi snakker ikke minst om å få disse gruppene og det verdisynet til å bli mindre, og at de i større grad ikke kan utføre den typen «borgervern» som de tydeligvis ønsker. Hvilke konkrete tiltak vil justisministeren sette i verk for å følge opp sitt eget verdisyn, nemlig at dette ikke er ønskelig?

Statsråd Anders Anundsen [11:20:33]: Vi har det jo ikke slik i Norge, som er et åpent demokratisk samfunn, at vi skal forfølge eller overvåke mennesker basert på verdisyn. Det gjør vi basert på om de begår straffbare handlinger. Om Odins soldater skulle begå straffbare handlinger, er det politi og påtalemyndighet som følger opp det, ikke statsråden.

Helt generelt, hvis representanten Henriksen tenker på mer radikaliserede holdninger, det vi kaller ekstremisme, har jo regjeringen en egen handlingsplan mot radikalisering og voldelig ekstremisme, der det er en rekke tiltak – 30 i tallet, egentlig er det flere nå, for vi har supplert med flere tiltak etter å ha gjennomført deler av planen – som skal bidra til å trekke personer ut av miljøer som kan gjøre dem radikaliseret og utgjøre en trussel for Norge på lengre sikt. Det er ikke en handlingsplan som bare er rettet inn mot noen få former for ekstremisme, det er en handlingsplan som er rettet mot ekstremisme generelt.

Presidenten: Jenny Klinge – til oppfølgingsspørsmål.

Jenny Klinge (Sp) [11:21:41]: Som representanten Hadia Tajik nemnde, er det eit stort sprik i haldningane til Odins soldater mellom representanten Ellingsen frå Framstegspartiet og statsminister Solberg frå Høgre. Statsministeren slår jo fast at Odins soldater ikkje har nokon plass i arbeidet for å tryggje gatene, så her er det sprik mellom to regjeringsparti. Men også innanfor politiet er det eit stort sprik i oppfatninga av og tilnærminga til denne grupperinga. Etter at meiningsforskjellane i politiet kom fram, lurer eg på om det er gitt retningslinjer eller instruksar frå justisministeren eller politidirektøren om korleis politidistrikta skal stille seg til Odins soldater. Viss ikkje, kjem det til å skje?

Statsråd Anders Anundsen [11:22:29]: Til det første: Det er i hvert fall ikke noe sprik i regjeringen når det gjelder dette spørsmålet. Vi har sett, som representanten riktig sier, at det har vært ulikt håndtert fra politiets side. Vi vil nok fortsatt kunne se at en håndterer de ulike situasjonene ulikt i de ulike politidistriktene, men politidirektøren har gitt politidistriktene beskjed om hvordan de overordnet skal forholde seg til grupper som Odins soldater. Det

er i samsvar med det som er lovverket – det er ikke tillatt med borgerverngrupper i Norge. Dersom det er grupper av mennesker som har det som hensikt og opptrer på en måte som om de skulle ha en form for myndighet, vil politiet selvfølgelig slå ned på det.

Presidenten: Geir Jørgen Bekkevold – til oppfølgings-spørsmål.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:23:24]: Jeg er også veldig glad for at Anders Anundsen sier seg helt enig med landets statsminister hva gjelder Odins soldaters verdisyn, og at han også tar avstand fra det. Noe av det som Odins soldater prøver å skape et inntrykk av, er at det er langt mer utrygt å ferdes i norske bygater i dag enn det har vært tidligere. Uten å bruke Odins soldater som sannhetsvitner kunne det vært interessant å høre justisministeren si litt om hvordan han opplever gatebildet og tryggheten, eventuelt utryggheten. Hva vil eventuelt justisministeren gjøre for å gjøre bygatene våre tryggere?

Statsråd Anders Anundsen [11:24:12]: Det er et spørsmål jeg er veldig glad for å få, for jeg er ikke enig i at det er utrygt i norske gater. Jeg mener at vi lever i et trygt land, vi ser at det har vært en utvikling også av kriminalitetsbildet som viser det samme – at f.eks. i Oslo, som har vært et av de politidistriktene som har vært mest plaget av både ran, gatevold osv., er tryggheten de siste årene blitt ekstremt mye bedre. Det vil aldri være slik at en ikke kan risikere å bli utsatt for noe, det skjer i absolutt alle deler av samfunnet. Men i Norge og i våre byer ferdes en i all hovedsak veldig, veldig trygt.

Vi må alltid fokusere på hvordan vi kan gjøre ting bedre. Det er det siste som har ført til at en nå har fått så mye bedre resultater i Oslo. Politiet i Oslo er til stede der de skal være, de er til stede der det normalt skjer flest hendelser. Vi så en veldig god håndtering og oppfølging – for så vidt i dialog med flere – i den ransbølgen vi hadde for et par år siden. Det viser at politiet hele tiden er på for å løse utfordringen og sikre at du og jeg skal ferdes trygt i våre gater.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgings-spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:25:29]: Jeg er også glad for denne tydelige avvisningen av borgervernsgrupper. Det skal vi definitivt ikke ha. Men det siste som justisministeren gikk inn på, er interessant, nemlig situasjonen i Oslo og det samarbeidet som politiet har med lokale myndigheter. Politiet er styrket, og de trenger å ha en tilstedeværelse, men det er vanskelig å ha tilstedeværelse mange steder. Jeg har i Oslo selv vært med på å ta initiativ til og også fått vedtatt et system med Oslo-vakter, nemlig trafikkbetjener som er med og supplerer den tilstedeværelsen som politiet ikke har. Og man har natteravn og andre som også bidrar til å ha en tilstedeværelse i det offentlige rom, som er den viktigste demokratiske arenaen vi har.

Da blir mitt spørsmål til justisministeren: Hvordan ser justisministeren på den type lokale initiativ, som kan være

med og gi en trygghet i det offentlige rom og ha en tilstedeværelse, i godt samarbeid med politiet?

Statsråd Anders Anundsen [11:26:30]: Det mener jeg er veldig bra, og det som har skjedd i Oslo, er egentlig et eksempel til etterfølgelse, hvor en fra lokalt nivå sammen med politiet samarbeider om hvor det er viktig å være og på hvilke tidspunkter det er viktig å være der. Samarbeidet med Natteravnene er upåklagelig. Det er et samarbeid med vekterselskapene som bidrar til det samme. Derfor er også fokuset nå når vi skal gjennomføre nærpoltireformen, at en skal klare å etablere de gode og sunne lokale samarbeidsarenaene mellom politiet på den ene siden og lokale myndigheter på den andre siden sånn at en får utnyttet ressursene best mulig samlet sett. Men det er også viktig i denne diskusjonen å holde skillet mellom det som er utøvelse av politimyndighet, og det som er tilstedeværelse på områder om gjør at politiet raskt kan få varsel hvis noe er i ferd med å utvikle seg. Det er et samarbeid jeg er veldig positiv til, og som jeg er opptatt av at vi skal videreutvikle.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går videre til den ordinære spørretimen.

S a k n r. 2 [11:27:27]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Kjell-Idar Juvik til samferdselsministeren, vil bli besvart av landbruks- og matministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 2, fra representanten Rasmus Hansson til klima- og miljøministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 12, fra representanten Ingrid Heggø til fiskeriministerens, vil bli besvart av olje- og energiministerens på vegne av fiskeriministerens, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kjell-Idar Juvik til samferdselsministeren, vil bli besvart av landbruks- og matministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:27:55]: «Regjeringen er nå i ferd med å forberede konkurranseutsetting av flere jernbanestrekninger i Norge. De første to pakkene skal ut på anbud i 2017 med oppstart fra desember 2018. Togmateriellet skal leies ut av et statlig selskap, og man forutsetter

at de ansatte blir en del av virksomhetsoverdragelsen, og at de beholder sine rettigheter. Alle kan leie dagens verksted på like vilkår.

Hvordan vil man kunne få et «bedre» og eventuelt billigere tilbud når man tilnærmet skal drifte slik man gjør i dag?»

Statsråd Jon Georg Dale [11:28:38]: Regjeringa har lagt opp til eit kraftig løft for jernbana. Regjeringa har spesielt valt å leggje vekt på jernbana si rolle i kollektivsatsinga i byområde og for godsnæringa.

På dei åra vi har sete i regjering, har vi dobla satsinga på jernbanevedlikehald. Etter mange år med forfall vert no vedlikehaldsetterslepet redusert. Infrastrukturen vert oppgradert og materiellet fornya. I tillegg vert talet på avgangar utvida. Eg vil minne om at denne satsinga er langt høgare enn opphavleg planlagt i inneverande NTP, og viss vi skulle kome ned på det ambisjonsnivået som Arbeidarpartiet la då dei sat i regjering, kunne vi ha redusert løyvingane med 3,4 mrd. kr.

Vår jernbanesatsing skjer på ein brei front – alt for å gjere det meir attraktivt å reise med jernbana både for vanlege folk og for godsnæringa. Derfor ser vi òg på måten jernbana er organisert på.

Innan dei fleste delar av transportsektoren brukast anbudsprinsippet for å tilby best mogleg teneste til ein akseptabel kostnad. Det gjer vi på buss, ferje, fly og hurtigbåt. Når det gjeld jernbana, har vi allereie gjort det på Gjøvikbana gjennom bruk av anbod med veldig gode resultat. Talet på avgangar har auka, subsidienivået vart redusert og kundetilfredsheita er betre.

Konkurranse er eit viktig og velbrukt verkemiddel for å skape nytenking og for å få nye og kunderetta løysingar, også i mange kommunar og fylkeskommunar kor Arbeidarpartiet styrer, er dette vel kjent.

Frå oppdragsgjevar si side vil det verte lagt opp til at aktørane skal vere kreative innanfor dei rammene som er sette, og leggje vekt på å tiltrekke seg nye kundar og utvikle effektive løysingar.

Eit viktig utgangspunkt for konkurranse må vere at togoperatørane skal konkurrere på likast moglege vilkår. For å sikre dette blir det derfor i all hovudsak ikkje lagt opp til at det skal konkurrerast om sentrale kapitalintensive innsatsfaktorar som sal- og billetteringssystem, togmaterieil, tilgang til verkstader og heller ikkje løns- og arbeidsvilkår.

Det vil derimot vere ei rekkje parameterar som togselskapa kan konkurrere om, t.d. korleis dei vil leggje opp vedlikehaldet, korleis dei vil organisere drift og optimalisere bruken av togflåten og andre ressursar, korleis dei vil påverke interiørløysingar og utforme servicekonsept og kvalitet, korleis dei vil utforme marknadsplanar og opplegg for auka kundetilfredsheit, korleis dei vil utforme takstane innanfor dei rammene som vert sette av staten, og korleis dei vil bruke rutenettet basert på ein definert ruteplan.

Det er mange område ein kan konkurrere om, og i dei tilfella vi har brukt konkurranse tidlegare, t.d. på Gjøvikbana, har det vist seg å gi gode resultat. Det er jo målet at det skal gjere det også no for heile jernbanesektoren.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:31:34]: Takk for svaret.

Det er riktig at det går bra på jernbanen, men det er ikke riktig at dette løftet startet med en ny regjering. Da Stoltenberg-regjeringen tok over, ble det brukt ca. 6 mrd. kr til jernbaneformål. Da Stoltenberg-regjeringen framla sitt siste budsjett, var det økt til 18,7 mrd. kr – faktisk en økning på 167 pst., totalt sett, til jernbaneformål. Den NTP-en som ble vedtatt i juni 2013, videreførte den satsingen. Det ser vi resultatet av, og jeg er veldig glad for at dagens regjering har fulgt opp. Vi fikk faktisk resultatet i slutten av forrige uke, og denne uken forelå resultatet for 2015. Der kan vi se at NSB har en overskudd på 2,8 mrd. kr – 1,2 mrd. kr av det kommer fra persontrafikken. Det er ikke slik at det er Gjøvikbanen som er suksessen; suksessen er måten vi har satset på NSB på. Hvorfor er det da et poeng at overskuddet til NSB, som i dag går både til å kjøpe flere tog og til utbytte til statskassen, nå i stedet skal kunne gå til store internasjonale transportfirmaer?

Statsråd Jon Georg Dale [11:32:41]: Denne ibuande skepsisen til konkurranse for å auke mangfaldet på norsk jernbane, skjønar eg ikkje kvar kjem frå. Vi har rom til fleire, for fleire kjem til å bruke toget i framtida. Det grunnlaget vi legg gjennom aktiv satsing på både drift og vedlikehald av jernbana og også ved nye investeringar, handlar om nettopp det. Når det går hundre fleire tog i Oslo-regionen no enn då vi overtok, handlar det om at det er fleire ting å konkurrere om. Når vi aukar konkurransen, og når vi aukar tilbodet, er det rom for fleire aktørar, fleire aktørar som konkurrerer om eit best mogleg tilbod for passasjerane. Eg meiner det er ei avsporing å gjere dette til eit spørsmål om i kva grad vi øydelegg for NSB eller ei. Eg opplever at dialogen med NSB som selskap er konstruktiv for å finne fornuftige avgrensingar innanfor denne sektoren.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:33:43]: NSB går så det griner, og bedre enn noen gang før. Vi ser det på økende kundetilfredshet, vi ser det på økonomien, og bare fra 2012 har antall reisende økt med 26 pst. Det er ikke noen grunn til at den økningen ikke skal videreføres. Det legger vi alle opp til – vi legger opp til at vi fortsatt skal ha en økning. Vi skal ha flere til å reise kollektivt, deriblant bruke toget.

Da er det vitterlig underlig at den økningen som vil komme, som vi ser også av resultatet som foreligger, skal gå til private aktører, istedenfor at det går tilbake til samfunnet, til staten, enten i form av utbytte eller ved at det blir igjen i selskapet, sånn at man kan videreføre det. Det virker fortsatt underlig. For det er ikke sånn at det blir konkurranse på sporet, det blir en konkurranse om sporet i forbindelse med dette. Hvorfor regjeringen er så opptatt av å endre en vinneroppskrift som vi nå ser gir gode resultater, forstår vi ikke. Man burde ha is i magen og heller videreutvikle NSB.

Statsråd Jon Georg Dale [11:34:53]: NSB har vore flinke, og det fortener dei all honnør for. Men det er jo

ikkje slik at dei har gjort den jobben åleine. Restverdigarantiane på togmateriellet frå staten til NSB gjer at dei køyrer med oppdatert materiell, som gjer at dei er attraktive å bruke – målretta satsing frå regjeringa si side, som bidreg til at fleire vel toget. Når det vert fleire avgangar, handlar det om at det også gjev grunnlag for at fleire vel vekk bilen og bruker jernbana – målretta satsing frå regjeringa si side.

Denne satsinga kjem til å halde fram også når det er eit mangfald av tilbydarar i jernbanesektoren, og det er det jernbanereforma legg til rette for. Vi skal kunne bruke meir tog, vi skal kunne vedlikehalde og drifte infrastrukturen vår betre, og vi skal kunne gje kundane eit breitt val av tilbod, som også gjer at dei vel å setje vekk bilen og bruke tog i staden. Det er intensjonen, og det vert levert i den jernbanereforma som regjeringa no er i ferd med å gjennomføre.

Spørsmål 2

Fra representanten Rasmus Hansson til klima- og miljøministeren:

«Biodiesel kommer nå på markedet i Norge som et klimanøytralt og mindre forurensende alternativ til fossil diesel. Flere av biodieselproduktene hevdes imidlertid å være basert på store andeler reststoff fra palmeolje (PFAD). Miljødirektoratets klassifisering av PFAD som restfraksjon medfører at bærekraftkravene til råstoffet er svake.

Hva gjør statsråden for å sikre at biodiesel i Norge er bærekraftig produsert og sporbar, så enhver trygt kan velge biodiesel framfor fossil diesel?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 3

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:35:55]: «For å nå målet om å redusere klimautslippene i Oslo med 50 pst. er det helt nødvendig å avslutte all oppvarming av bygninger med fossil olje. Regjeringen har skapt usikkerhet om et slikt forbud ved å foreløpig eller helt avvise forbud mot bruk av fossil fyringsolje i næringsbygg når det er kaldt, såkalt topplast/spisslast.

Vil statsråden følge opp regjeringserklæringens mål om å forby all bruk av fossil olje til oppvarming av bygg, og når vil han fremme forslaget?»

Statsråd Vidar Helgesen [11:36:45]: Det er viktig å sikre overgang til fornybare oppvarmingskilder i bygg for å redusere klimagassutslipp. Som representanten Holmås sier, ba Stortinget i klimaforliket i 2012 regjeringen om å innføre et forbud mot fyring med fossil olje i husholdninger og til grunnlast i øvrige bygg i 2020. Dette er også reflektert i regjeringserklæringen. Miljødirektoratet har på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet laget et forslag til forskrift. Det forslaget gjør nå Klima- og miljødeparte-

mentet noen ytterligere vurderinger av sammen med andre berørte departementer.

Så har Stortinget i tillegg i fjor bedt regjeringen om å vurdere å utvide forbudet til også å omfatte topplast. Den vurderingen gjør nå regjeringen – vi utreder mulig innretning og konsekvenser av å utvide forbudet til å omfatte topplast. Regjeringen vil komme tilbake til dette så snart de vurderingene er klare.

Vi er opptatt fra regjeringens side av at forbudet skal være klart i god tid før det trer i kraft, slik at de som berøres av forbudet, får tid til å tilpasse seg. Men samtidig er det helt klart at når Stortingets vilje er så klar og regjeringserklæringen er klar, har de som fyrer med fossil olje, fått et klart signal gjennom klimaforliket om at de må finne alternativer til fossil oljefyring. Det er derfor en forutsigbarhet innebygget her. Stortinget vil på egnet måte holdes orientert om arbeidet.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:38:15]: Statsråden tar seg litt inn igjen her i forhold til det som sto i statsbudsjettet i fjor, nemlig at vurderingen av spisslast ville bli skjøvet på til senere. Derfor vil jeg sitere fra regjeringserklæringen, og der står det at regjeringen vil:

«Sikre utfasing av fyring med fossil olje i alle offentlige bygg innen 2018 og forby bruk av fossil olje i oppvarming i alle bygg fra 2020. Enovas støtteordning til konvertering og utfasing av oljefyr styrkes.»

Det står altså ikke at det skal fortsatt være lov til å fyre med fossil fyringsolje når det er kaldt, spisslast/topplast.

Hvis regjeringen innfører fyringsoljeforbud i alle bygg både når det er varmt, og når det er kaldt, vil Norge kunne kutte 1 million tonn CO₂-utslipp årlig, det avgjørende tiltaket for å nå klimamålet i 2020. Mener miljøministeren at det er riktig å innføre et forbud mot å fyre med fossil fyringsolje for gamle Olga i rekkehus, mens Olav Thons hoteller skal få fortsette å fyre med fossil fyringsolje når det er kaldt?

Statsråd Vidar Helgesen [11:39:23]: Det er helt riktig, som representanten Eidsvoll Holmås sier, at dette er et tiltak som er viktig i klimasammenheng. Det er riktignok noe uklart hvor stor utslippseffekt det vil ha. Det er et stort spenn i vurderingene, og det er en av grunnene til at forslaget om forbud må konsekvensutredes nøye og vurderes i henhold til utredningsinstruksen.

Det er sånn at Stortinget ba om at forbudet og utfasingen må utformes med nødvendige unntak, og slik at forsyningssikkerheten ivaretas, og Stortinget ba også om at disse unntakene må utredes nærmere. Da er det ikke naturlig for meg å gi bastante svar i dag. Vi har på toppen av det utgangsvedtaket fra Stortinget fått anmodning om å vurdere å utvide forbudet til topplast i næringsbygg, og den vurderingen krever omfattende faglige analyser, og de gjør nå bl.a. Miljødirektoratet, NVE og Klima- og miljødepartementet.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:40:20]: Det hadde vært bra om vi kunne få et svar fra statsråden om når vi kan

forvente å få dette til Stortinget, for vi vil gjerne behandle dette på best mulig måte.

Ifølge Oslo kommunes klima- og energiplan står bruk av fyringsolje til oppvarming av bygg for 250 000 tonn CO₂ i klimagassutslipp. Dette er en fjerdedel av de samlede klimagassutslippene fra fyringsolje i hele Norge og 20 pst. av Oslos klimagassutslipp.

Hvis regjeringen ikke foreslår å innføre forbud mot all fyring med fossil fyringsolje, vil det i realiteten bli umulig for Oslo å nå målene sine om utslippskutt på 50 pst. Selv om statsråden ikke kan garantere forbud mot å fyre med fossil olje når det er kaldt, kan han åpne for at mer ambisiøse miljøkommuner, som Oslo, kan få anledning til å innføre lokale forbud mot all bruk av fossil fyringsolje til oppvarming av bygg, eller vil han eventuelt trenere Oslos klimaambisjoner?

Statsråd Vidar Helgesen [11:41:17]: Jeg har for det første ingen ambisjoner om å trenere Oslos klimaambisjoner. Jeg har heller ingen ambisjoner om å se bort fra at vi har klare anmodningsvedtak fra Stortinget. Men jeg ber om forståelse for at Stortinget selv har bedt om at disse tingene må utredes grundig bl.a. ut fra hensynet til forsyningssikkerhet, og at innrammingen av eventuelle nødvendige unntak også må gjøres. Det tar noe tid, men det blir viktig å få dette på plass så raskt som mulig. Det er klart at jo raskere vi kan gjøre det, slik at folk får innrette seg før 2020, desto bedre, men folk bør heller ikke være i tvil om hvor dette bærer. Vi har i regjeringserklæringen et punkt om slikt forbud, og det ligger også til grunn for Stortingets anmodningsvedtak.

Spørsmål 4

Jan Böhler (A) [11:42:23]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til helse- og omsorgsministeren:

«Bare fem år etter at Aker ble nedlagt som lokalsykehus, går OUS i sitt anbefalte alternativ inn for å bygge nytt lokalsykehus på Aker. Men fordi tre bydeler i Groruddalen ble flyttet til det overfylte Ahus, vil disse med dagens opptaksområder ikke få nye Aker som sitt lokalsykehus. Hvis det avklares tidlig at de tre bydelene flyttes tilbake til OUS, vil det kunne planlegges nok kapasitet på Aker til både å dekke disse og bydeler under Ullevål.

Hvordan ser statsråden på behovet for denne avklaringen, og når vil den skje?»

Statsråd Bent Høie [11:43:09]: Styret ved Oslo universitetssykehus har sluttet seg til et framtidig mål bilde for OUS. Det vil si et mål bilde med et samlet og komplett regionsykehus – inkludert lokalsykehusfunksjoner – på Gaustad, et lokalsykehus på Aker og kreftbehandling på Radiumhospitalet. Styret konstaterer imidlertid at det finnes risikoer som bør avklares nærmere. Etter styremøtet 28. januar ble saken oversendt Helse Sør-Øst for videre behandling.

Det er riktig som representanten Böhler påpeker, at Oslo universitetssykehus har brukt befolkningsgrunnlaget

i dagens opptaksområde som utgangspunkt i planarbeidet. Jeg har derfor vært opptatt av at Helse Sør-Øst sørger for å se på utviklingen i hele hovedstadsregionen under ett, og da spesielt forholdet mellom Akershus universitetssykehus og Oslo universitetssykehus.

Styret i Helse Sør-Øst behandlet 17. desember i fjor en rapport om kapasiteten for sykehusområdene Oslo og Akershus. Her framgår det at Akershus universitetssykehus har et betydelig avlastningsbehov innenfor somatiske tjenester fram mot 2030. Rapporten peker på økt bruk av Diakonhjemmet Sykehus og Lovisenberg Diakonale Sykehus som en mulig løsning. Denne løsningen vil imidlertid øke belastningen på Oslo universitetssykehus, med mindre Akershus universitetssykehus beholder noe av ansvaret for enkelte fagområder. Kapasitetsrapporten er på høring med frist 7. april. Helse Sør-Øst vil se dette prosjektet i sammenheng med idéfasearbeidet ved Oslo universitetssykehus, der løsningen med et lokalsykehus på Aker er inkludert. Planen er at styret i Helse Sør-Øst vurderer det samlede kapasitetsbehovet i Oslo når avlastningsløsninger for Akershus universitetssykehus skal besluttes i juni 2016. Det er viktig å påpeke at avlastningen av Akershus universitetssykehus må skje gradvis, slik at sykehuset har en forutsigbar driftssituasjon og økonomi, og slik at kapasiteten utnyttes på en god måte.

Utviklingen av Aker sykehus vil måtte skje i takt med økt kapasitetsbehov og som en del av den helhetlige tilnærmingen til fornyelsen av bygningsmassen ved Oslo universitetssykehus. I denne sammenhengen er det naturlig å vurdere om det vil være hensiktsmessig å legge de tre bydelene i Oslo som i dag får sitt tilbud på Akershus universitetssykehus, til sykehusområde Oslo og eventuelt til et nytt lokalsykehus på Aker.

Jan Böhler (A) [11:45:37]: Jeg takker statsråden for et informativt og godt svar. Det var mange viktige punkt i svaret. Jeg vil bare kommentere at det er bare fem år siden man gjorde – vil jeg si – en kjempebommert i beregningene av hvor mye kapasitet man hadde på Ahus når det gjaldt å overføre disse bydelene i Groruddalen dit. Det var jo bare tre–fire år etter at de ble overført, at man begynte å bruke Lovisenberg og Diakonhjemmet til avlastning. På sikt vil jeg si om løsningen med å bruke Lovisenberg og Diakonhjemmet som avlastningssykehus for Ahus at det må være en midlertidig løsning fram mot en permanent løsning, for det må jo primært være det lokalsykehuset som har opptaksområdet, som skal ha nok kapasitet til å betjene det. Hvis det ikke er nye planer for å bygge ut Ahus, blir jo logikken i at de tre bydelene må føres tilbake til Oslo universitetssykehus, ganske sterk. Mitt mål nå er å gjøre statsråden obs på dette og følge med fram til juni.

Statsråd Bent Høie [11:46:47]: Jeg har veldig stor oppmerksomhet rettet mot det som representanten Böhler sier. Jeg er også av den oppfatning at det alltid vil være en fordel om pasientene og fastlegene i et område er veldig bevisste på hvilke sykehus en tilhører, og at det er muligheter for et godt og nært samarbeid mellom primærhelsetjenesten og et sykehus. Det taler for å ha mer oversiktli-

ge forhold enn det pasientene nå opplever. Derfor har jeg også vært så opptatt av at Helse Sør-Øst må ta det overordnede ansvaret, slik at en ikke risikerer at hvert enkelt helseforetak planlegger bare innenfor sine områder uten at noen tenker på helheten, noe som kanskje har vært litt av utfordringen i de tidligere prosessene. Derfor er jeg veldig oppmerksom på det som representanten her tar opp. Jeg kommer også til å ta det opp i de oppfølgingsmøtene jeg har med Helse Sør-Øst om dette, og som jeg også allerede har hatt.

Jan Böhler (A) [11:47:44]: Jeg takker for et bra tilleggsvar. Jeg vil bare gjerne poengtere at Helse Sør-Øst hadde det overordnede ansvaret forrige gang også. Men de forvaltet det ikke bra da – når de var så sikre på at det skulle være nok kapasitet på Ahus, at de la bredsiden til for å overbevise politikere lokalt i bystyret i Oslo om at dette ville gå bra. Man snudde altså bare tre-fire år senere. Nå må de virkelig ta ansvaret og lære av den kjempebommeren de gjorde forrige gang.

Jeg har et spørsmål i oppfølgingen av det: Når man legger opp til å bruke Diakonhjemmet og Lovisenberg som avlastningssykehus, hvordan ser statsråden på å bygge opp bruken av sykehus som har så liten egendekning? Lovisenberg har f.eks. en egendekning på bare 28 pst. av tjenestene. 72 pst. av tjenestene de har ansvar for som lokalsykehus, går videre til Ullevål. Det tilsvarende tallet for Diakonhjemmet er 62 pst. Hvordan ser statsråden på å bruke lokalsykehus som har så liten egendekning?

Statsråd Bent Høie [11:48:53]: I dette arbeidet må det også ses på oppgavefordelingen mellom de ulike sykehusene i Oslo. Jeg tror at det ut fra den befolkningsveksten vi har, vil være behov for sykehustjenester på alle disse stedene som omtales. Det som er viktig, er å få en bevissthet rundt oppgavefordelingen.

Det er riktig som representanten sier, at i dagens situasjon er det en relativt lav egendekning på disse sykehuse- ne, men det er vurderinger og planer som kanskje kan gjøre noe med det. Jeg føler meg ganske trygg på at både Lovisenberg og Diakonhjemmet sykehus vil være sykehus som Oslos befolkning vil ha glede og nytte av også i framtiden.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:49:57]: «Helseministeren har instruert sykehusledere i Norge om at de verken skal skjønne eller bortforklare problemer med varsling. Direktør i Helse Nord har etter dette i innlegg på foretakets hjemmesider forlangt dokumentasjon på at det finnes en fryktkultur ved sykehus. Han hevder at å framsette slike påstander, uten at de er mer konkrete, er svært alvorlig, og vil ramme hele virksomheten, og svekke ledelsen som ivaretar et viktig samfunnsoppdrag.

Er statsråden enig i disse påstandene?»

Statsråd Bent Høie [11:50:35]: Det er et lederansvar å skape en kultur ved sykehusene som støtter ansattes og

tillitsvalgte yringsfrihet og mulighet til å varsle ved uønskede hendelser. Mitt inntrykk er at helseregionene, helseforetakene og sykehusene tar dette på alvor.

De siste ukene er det kommet fram at enkelte ansatte og tillitsvalgte opplever manglende yringsfrihet og frykt for represalier ved varsling. Dette kan også utgjøre en risiko for pasientsikkerheten. Slik skal det ikke være. Jeg vil ha åpenhet og gode vilkår for yringsfrihet ved sykehusene.

I foretaksmøtet i januar ba jeg helseregionene om å videreføre arbeidet med å bedre pasientsikkerheten og se denne i sammenheng med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. På et seminar for styrene i helseregionene 16. februar var åpenhet og yringsfrihet et viktig tema. Der ba jeg styrene om å lage en plan og følge opp med nødvendige tiltak for å endre kultur der det er behov for det. Kunnskap fra pasientsikkerhetsprogrammet «I trygge hender» skal brukes i dette arbeidet. Statusen skal legges fram på et oppfølgingsmøte med helseregionene i juni i år. Jeg har tillit til at styrene og ledelsen i helseregionene følger opp dette viktige arbeidet overfor sine helseforetak.

Om styrer og ledere for de regionale helseforetakene uttaler seg om vilkår for yring, vil dette selvfølgelig vekke oppmerksomhet. Uttalelsen som representanten Toppe referer til, må ses i sammenheng med utspill fra ansatte og tillitsvalgte knyttet til situasjonen ved Universitets-sykehuset i Nord-Norge. Min klare holdning er at ledelsen må ta bekymringene som uttrykkes, på største alvor og ha beredskap og tiltak for å følge opp på en skikkelig måte.

Det er et lederansvar å sørge for at ansatte og tillitsvalgte opplever åpenhet og gode vilkår for yringsfrihet ved sykehusene våre.

Kjersti Toppe (Sp) [11:52:36]: Takk for svaret.

Eg oppfatter det som statsråden sa i slutten av innlegget, slik at statsråden meiner det ikkje skal setjast fram påstandar som kan oppfattast som at leiarar ved norske sjukehus meiner det må kunna dokumenterast dersom ein seier at her er det ein usunn kultur, ein fryktkultur og ein kultur som ikkje legg til rette for openheit.

Eg synest likevel det var ganske oppsiktsvekkjande – i og med at statsråden nettopp hadde instruert direktørane sine – at det vart sett fram påstand om at påstandar som går på fryktkultur, må dokumenterast. Vil statsråden igjen svara på: Meiner han at kravet om dokumentasjon var overflødig?

Statsråd Bent Høie [11:53:45]: Til det å si at det er en fryktkultur: Jeg mener at det ikke er en god inngang i denne diskusjonen å ta som utgangspunkt at det generelt er en fryktkultur i de norske sykehusene, men det betyr ikke at jeg ikke er enig i at det kan være det på enkelte sykehus og på enkelte avdelinger.

Utfordringen er imidlertid mye større. Gjennom pasientsikkerhetsundersøkelsen har vi sett at 44 pst. av sykehusavdelingene opplever at det ikke er kultur for åpenhet og kultur for det å jobbe sammen som team knyttet til pasientsikkerhet og kvalitet – og det er et mye bredere problem. Det handler i veldig stor grad om hvilken ledelseskultur en skal klare å skape.

Jeg forventer at alle ledere på alle nivåer nå tar dette på største alvor. Så vil det være steder der det også er snakk om noe så alvorlig som en fryktkultur, og det skal vi selvfølgelig også gripe fatt i.

Kjersti Toppe (Sp) [11:54:52]: Eg er einig i at ein òg må snakka om pasienttryggleik og openheitskultur – og det er vi ganske flinke til – men eg registrerer at nokon skil mellom det å snakka om varslings og det å ha ein fryktkultur. Eg meiner at det på ein måte kan vera to sider av same sak.

Tilbake til leiarane i norske sjukehus og ansvaret til leiarane i føretaka: Òg ein annan helseleiar har uttalt seg om årsaken til ein fryktkultur. Det gjeld tidlegare departementsråd Lande Hasles utsegn om at ein fryktkultur kan vera skapt av arrogansen til legen, for det «er lettere å bli arrogant enn ydmyk når man blir tatt opp på legestudiet» og skal gjennom det. Er det ei utsegn som statsråden er einig i, eller ser han annleis på det?

Statsråd Bent Høie [11:55:54]: Nei, jeg er ikke enig i det som tidligere departementsråd sa på dette området.

Jeg mener også at det er en utfordring i denne diskusjonen at det er mange andre agendaer som kobles opp til dette. Noen vil diskutere dette med utgangspunkt i New Public Management. Noen vil diskutere det med utgangspunkt i at de ønsker å endre styringsmodellen. Noen vil diskutere det med utgangspunkt i en generell diskusjon om den endrede legerollen. Alle disse diskusjonene er viktige og spennende, men de kan veldig fort bidra til å dekke over det som faktisk er det grunnleggende problemet, nemlig at vi har behov for å jobbe systematisk med å skaffe oss bedre ledelse, kultur og systemer i de norske sykehusene enn det som pasientsikkerhetsundersøkelsen forteller oss at vi har. Jeg er derfor veldig opptatt av å holde fast på dette. Det betyr ikke at jeg mener at de andre diskusjonene er irrelevante, men det får veldig fort oppmerksomheten vekk fra det som er det grunnleggende problemet.

Spørsmål 6

Kari Henriksen (A) [11:57:19]: «Departementet slår i tildelingsbrevet til Juss-Buss fast at midler ikke kan benyttes til rettspolitisk arbeid. Juss-Buss sier det forhindrer deres rettspolitiske arbeid. De har vært kritiske til regjeringens politikk, bl.a. om å sende fanger til Nederland og behandlingen av asylbarn. Det kan synes som om statsråden ved tildelingsbrevet ønsker å stilne kritikk. Aldri tidligere er slik avgrensning gjort.

Hva er årsaken til at statsråden mener det er behov for å forhindre Juss-Buss å delta i den rettspolitiske debatten?»

Statsråd Anders Anundsen [11:57:56]: La meg først få starte med at premissene for spørsmålet er feil, og at det åpenbart ikke er slik at verken jeg eller andre har til hensikt å hindre noen i å delta i den rettspolitiske debatten, som spørteren legger opp til i sitt spørsmål. Jeg tror også spørteren er klar over det. Jeg vil også vise til

mine svar på skriftlige spørsmål om samme tema den siste tiden.

Som det fremgår av regelverket for tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak, er formålet å legge til rette for kostnadseffektive rettshjelpstilbud til særlig utsatte grupper og mennesker i en spesielt vanskelig situasjon, som kan oppfatte at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand er for høy. Ordningen er evaluert. Den ble evaluert av Oxford Research i 2015, og evalueringsrapporten viste at de ulike rettshjelpsorganisasjonene i varierende grad oppfyller målene med tilskuddsordningen. Oxford Research foreslo to alternativer for å bedre måloppnåelsen: enten å omfordele deler av tilskuddet fra organisasjonene med lav måloppnåelse til organisasjonene med best måloppnåelse, eller de beste organisasjonene med best måloppnåelse, alternativt kunne det innføres strengere praktisering av tildelingskriteriene ved å presisere at tilskuddsmidlene skal gå til det tilskuddet er ment å sikre, nemlig rettshjelp. Jeg valgte av de to modellene den siste fordi jeg mente den ville være minst inngripende overfor de organisasjonene som tilbyr denne formen for rettshjelp. Flertallet på Stortinget understreket ordningens viktighet ved bl.a. å øke bevilgningen for 2016 med hele 10 mill. kr, og det vil si at den samlede bevilgningen i 2016 utgjør i overkant av 46 mill. kr.

Så har jeg lyst til særlig å gjøre representanten oppmerksom på at Justis- og beredskapsdepartementet orienterte Stortinget i Prop. 1 S for 2015–2016 om at regjeringen ville stille strengere krav til tilskuddsmottakere for spesielle rettshjelpstiltak. Formålet med innstrammingen er å presisere at tilskuddsmidlene skal sikre rettshjelp til personer i en spesielt vanskelig situasjon eller særlig utsatte grupper. Det er mitt ansvar å sørge for at formålet med tilskuddet er tydelig overfor tilskuddsmottakerne, slik at de bruker midler i tråd med det som er ordningens formål, og i tråd med økonomireglementets bestemmelser.

Alle tilskuddsmottakere av tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak fikk i tilskuddsbrevet for 2016 presisert følgende:

«Det er ikke anledning til å benytte tilskuddet til aktiviteter som faller utenfor formålet for denne tilskuddsordningen, for eksempel rettspolitisk arbeid.»

Tilskuddet disse organisasjonene mottar fra Justis- og beredskapsdepartementet, er altså ikke et ordinært tilskudd for organisasjonsarbeid eller driftstilskudd. Tilskuddet er gitt til organisasjonene for at de skal yte rettshjelp. Arbeid utover dette kan finansieres fra andre kilder eller gjøres som frivillig arbeid. Jeg har, som spørteren vet, aldri forsøkt å begrense noens frivillige rettspolitiske arbeid eller ytringsfrihet. Det er ingenting i veien for at organisasjonene driver med denne aktiviteten ved siden av å yte rettshjelp. Jeg mener faktisk det er en viktig stemme som vi skal lytte til, og det er overhodet ikke regjeringens politikk å sette grenser for ytringsfriheten til disse organisasjonene.

Kari Henriksen (A) [12:01:04]: Ministeren har tidligere erfaring med å forsøke å stilne kritikk – brenne avis i peisen, lage film som framstiller statsråden i et mer positivt lys enn det mediene gjør – og nå et forsøk på å kneble organisasjoner som ytrer seg om kritikkverdige forhold.

Det kalles «gag clauses», klausuler som hindrer stats- og regimekritikk.

Det er uforståelig at statsråden kan konkludere med at rettspolitikk er atskilt fra rettshjelp, som er kjernespørsmålet her. Dersom reglene eller praktiseringa av reglene er til ugunst for individene de skal hjelpe, vil ikke nettopp det å si fra om den typen ugunst være en viktig forutsetning for det som ministeren sier han ønsker – best mulig rettshjelp til flest mulig – og som det er stor enighet om?

Hvordan mener ministeren at rettshjelperne kan drive god rettshjelp dersom det viser seg at reglene er feil og de ikke kan arbeide for eller opplyse om at regler eller vedtak bør endres?

Statsråd Anders Anundsen [12:02:02]: Jeg må bare få lov til å kommentere premissene også i dette spørsmålet, hvor representanten henviser til en morsom kommentar på Facebook lenge før jeg ble statsråd, om en oppfyring med en bestemt avis i peisen. Jeg synes rett og slett ikke det er verdig Stortingets talerstol å trekke frem slike merkelige eksempler, men det får representanten Henriksen ta ansvar for selv. Jeg synes det drar debatten ned på et nivå hvor den ikke fortjener å være.

Jeg er opptatt av at de som driver med rettspolitikk, skal være en tydelig og god røst i det offentlige ordskiftet. Det er de også. Men samtidig er jeg opptatt av at Stortingets forutsetninger på dette området også må følges. Vi hadde en stor tilskuddssak i kontroll- og konstitusjonskomiteen i forrige periode, hvor bl.a. temaet var om tilskuddene hadde gått til det som var formålet med tilskuddsordningen. Når vi får en evalueringsrapport som sier at det i varierende grad er måloppnåelse i samsvar med det som er formålet med tilskuddet, ville det vært en unnlattessynd for statsråden ikke å gjøre noe med det.

Kari Henriksen (A) [12:03:08]: Spørsmålet her er om det er utenfor formålet, og om stortingsflertallet tolker vedtaket i forbindelse med proposisjonen som statsråden henviser til, på samme måte som statsråden gjør.

Både Kristelig Folkeparti og Venstre har uttalt offentlig at de ikke er enig i statsrådets tolkning av merknadene. Kjell Ingolf Ropstad har uttalt:

«Vi har i alle fall ikke hatt noe mål om å stoppe det viktige påvirkningsarbeidet til Juss-buss.»

Venstres leder, Trine Skei Grande, har uttalt:

«(...) fram til nå er Stortingsflertallet enige om at midlene kan brukes til rettspolitisk arbeid.»

Norske tradisjoner har nettopp vært å oppmuntre til kritisk deltakelse i det sivile samfunnet. Ut fra det samarbeidspartiene nå har uttalt offentlig, hva vil statsråden gjøre for å få tildelingen i tråd med det som åpenbart er stortingsflertallets intensjon?

Statsråd Anders Anundsen [12:04:06]: Det hjelper tydeligvis ikke at jeg sier at jeg ikke er enig i premissene for spørsmålet, for premissene blir bare gjentatt og gjentatt. Det er altså ikke noe mål å hindre organisasjoner i å delta i åpne ytringer og debatter om rettspolitikk, men det er et mål at tilskuddene skal brukes i samsvar med det som

er formålet. Dersom Stortinget ønsker å endre det formålet, er jeg åpen for det. Men det er altså slik at formålet med denne tilskuddsordningen klart fremgår av statsbudsjettet, og det er også slik at det i statsbudsjettet er omtalt at vi kommer til å stramme inn på vilkårene for å sikre bedre måloppnåelse. Da å dra det inn som et element at vi skulle hindre noen i å delta i det offentlige ordskiftet om rettspolitikk og om viktige samfunnsspørsmål, mener jeg rett og slett blir fullstendig feil. Det er bare det at da må man ta de ressursene man bruker på det, fra andre områder enn akkurat denne tilskuddsordningen.

Så er jeg åpen for å vurdere om tilskuddsordningens ramme er innenfor eller utenfor det som er det egentlige formålet. Hvis det er noe annet Stortinget ønsker, er jeg åpen for å diskutere det. Men vi må diskutere på de rette premissene.

Spørsmål 7

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:05:29]: «Det er klokt og riktig at Statoil gjennomfører STEP-prosjektet, som handler om å jobbe smartere og mer effektivt. Men Statoil Business Center handler ikke om å jobbe smartere eller å bli mer effektiv, det er en strategisk beslutning om å flytte 1 700 norske arbeidsplasser til land med lavere lønnskostnader.

Er statsråden enig i at utflytting av disse arbeidsplassene er en strategisk beslutning, og er han enig i at dette er i strid med intensjonene i vårt eierskap?»

Statsråd Tord Lien [12:06:04]: Som representant for et av våre aller viktigste oljefylker, eller *det* viktigste oljefylket, er representanten Tvedt Solberg godt kjent med at oljebransjen er en syklisk bransje.

Den svekkelsen vi har sett i oljeprisen fra 2014 til 2016 – et relativt stort fall på relativt kort tid – gjør at situasjonen i industrien nå er veldig krevende. Det har medført et betydelig investerings- og aktivitetsnivå globalt, men også i Norge. Svaret fra både oljesektoren, oljeindustrien som sådan og Statoil, som er en viktig aktør på norsk sokkel, har nødvendigvis vært å redusere både investeringene og driftskostnadene, noe som det er helt nødvendig at industrien leverer på. Den skal jo være rustet til å skape store verdier basert på energiresursene på norsk sokkel, også i en periode med lavere oljepriser enn det vi vente oss til fram mot 2014. De store, omfattende grepene som nå blir gjort, gjør at effektiviteten og dermed lønnsomheten kommer opp – kostnadene går ned og lønnsomheten opp.

Jeg er glad for at representanten Tvedt Solberg uttrykker støtte til Statoils viktige STEP-program. Dette er en del av et større arbeid med å redusere kostnadene i Statoil. Inkludert i dette er en vurdering av hvorvidt man skal etablere et leveransesenter for merkantile tjenester utenfor Norge, og det er viktig å si at dette har faktisk ikke selskapet konkludert på ennå. Det er et arbeid som utredes for tiden.

Så er det slik at det er styret i Statoil og selskapets administrative ledelse som har ansvaret for å sørge for at de

tiltakene som blir gjennomført, får ned kostnadene, samtidig som nødvendig kompetanse beholdes i selskapet, selvfølgelig også for å drive aktiviteten på norsk sokkel også i tiden framover. Er det helt nødvendig at Statoil gjør disse tiltakene? Jeg har tillit til at Statoil gjennomfører disse tiltakene på en måte som posisjonerer selskapet for vekst og lønnsomhet i tiden framover.

Så peker representanten på at det er snakk om 1 700 arbeidsplasser som skal flyttes utenlands. Statoil har opplyst til meg at de tallene man vurderer, er helt annerledes. Det er snakk om totalt 400–500 arbeidsplasser, og halvparten av dem er vurdert flyttet fra Norge, mens halvparten er vurdert flyttet fra andre Statoil-lokaliteter verden rundt.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:09:11]: Jeg takker for svaret. Jeg kan bekrefte at jeg kjenner situasjonen – den alvorlige situasjonen – hjemme svært godt, men konstaterer fortsatt i dette svaret at regjeringa er passiv i akkurat dette spørsmålet. Jeg synes ikke svaret reflekterer det alvorlig som er. Statoil utfordrer nå hva et hovedkontor skal inneholde, og jeg mener at statsråden i større grad bør delta i en diskusjon om dette.

I svaret på mitt skriftlige spørsmål skrev statsråden at Statoil skal være en motor for teknologisk og økonomisk utvikling, og det er for meg da overtydelig at i en tid med den høyeste arbeidsledigheten på 23 år bør flyttingen av arbeidsplasser til lavkostland påkalle en større oppmerksomhet fra regjeringa.

Og det er her jeg vil be statsråden utdype, nettopp fordi beslutningen ikke er tatt: Mener ikke denne regjeringa at kompetansearbeidsplasser i Norge er viktig, og skal hovedkontoret kun være en postkasse og et styrerom, eller er regjeringa opptatt av innholdet utover dette, altså å gi denne nødvendige kompetansen et innhold?

Statsråd Tord Lien [12:10:11]: Jeg er glad for at det fram til nå har vært bred politisk enighet – i all hovedsak – om alt som handler om statlig eierskap. Det kom også til syne da Stortinget i fjor behandlet eierskapsmeldingen, der bl.a. eierskapet til Statoil er grundig – vil jeg si – omtalt. Der framgår det bl.a. at formålet med statens eierskap i Statoil ASA er å opprettholde et kunnskapsbasert og høyteknologisk industrikonsern med hovedkontorfunksjoner i Norge, men også at selskapet drives på forretningsmessig grunnlag og med sikte på å levere konkurransedyktig avkastning på vegne av oss alle.

Jeg kan ikke se at en eventuell opprettelse av et leveransesenter for merkantile støttefunksjoner vil bryte med intensjonene for statens eierskap i Statoil, slik de er beskrevet i eierskapsmeldingen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:11:17]: Det er nettopp når beslutningen ikke er tatt, at dialogen statsråden har med selskapet, er viktig. Det er ikke bare i opposisjonen vi er bekymret; fagforeningene har uttrykt sin bekymring, ordføreren i Stavanger har vært veldig bekymret, nettopp på grunn av svekkingen av kompetansearbeidsplasser i regionen.

Så det er det jeg har lyst til å utfordre statsråden til enda tydeligere å utdype: Er ikke han også bekymret for at en svekker Statoil, hovedkontorfunksjonene i Norge, at en utvanner disse kompetansearbeidsplassene som er så viktige i den omstillinga regjeringa er opptatt av? Det er snakk om viktige områder som personaladministrasjon, IT, finanskontroll og innkjøp – næringer og bransjer som det i seg selv er viktig at en opprettholder i Norge, en kompetanse som vi må fortsette å utvikle.

Så mitt spørsmål er: Er ikke statsråden, som ordføreren i Stavanger og flere andre, bekymret for den utviklingen vi ser, og tar det med seg inn i dialogen med Statoil?

Statsråd Tord Lien [12:12:17]: Først og fremst er jeg opptatt av at vi må støtte industrien i en viktig jobb for å øke lønnsomheten og aktiviteten på norsk sokkel. Det er et faktum at dette kan komme til å bli krevende i Norge, men en av grunnene til at det er mindre krevende på norsk sokkel enn på mange andre sokler i verden, er nettopp den brede politiske enigheten om hovedlinjene rundt norsk petroleumspolitik, det at selskapene vet at her har vi forutsigbare, gode rammer å jobbe innenfor. Det har jo selvfølgelig Arbeiderpartiet en viktig del av æren for, siden de står bak hovedlinjene i norsk petroleumspolitik.

Samtidig har jeg lyst til å si at Statoil i dag har 21 400 ansatte. 18 800 av dem er ansatt i Norge, og en stor andel av dem i og rundt Stavanger. De har skapt store verdier for kongeriket Norge – med utgangspunkt i Stavanger – og slik vil det også være i framtiden.

Spørsmål 8

Per Rune Henriksen (A) [12:13:32]: Dette går på samme tema, men det er et annet spørsmål: «Gjennom politiske beslutninger har Statoil fått ansvar for 80 pst. av produksjonen på norsk sokkel. Statoils organisering av sin virksomhet, særlig anskaffelser, har stor betydning for hvor store ringvirkninger virksomheten gir i Norge. Statoil planlegger nå flytting av anskaffelser, IT, finans og HR til lavkostland gjennom prosjektet Statoil Business Center.

Mener statsråden at dette er uten betydning for selskaps hovedkontorfunksjoner i Norge?»

Statsråd Tord Lien [12:14:05]: Dette er et spørsmål som er veldig likt det foregående spørsmålet. La meg likevel bare kort repetere det jeg sa i stad. Oljeindustrien er en syklisk bransje og har vært det i alle de snart 50 årene vi har holdt på i Norge, men dette er en syklus som er krevende, og som kommer til å medføre utfordringer for industrien vår i tiden framover. Derfor er det viktig at vi fra Stortingets og regjeringens side støtter det viktige arbeidet som gjøres for å redusere kostnadene og dermed legge grunnlaget for fortsatt lønnsom og høy aktivitet på norsk sokkel i tiden framover.

Statoils aktivitet på norsk sokkel har generert enorme verdier for oss alle. Den har vært ledet fra Stavanger siden opprettelsen av selskapet. At det geografiske

tyngdepunktet både for norsk oljeaktivitet og for Statoil også i framtiden vil ligge i Stavanger, mener jeg er gitt, og det jobber selvfølgelig regjeringen med utgangspunkt i.

Statoils styringssystemer bygger på at alle vesentlige beslutninger fattes av konsernledelsen i selskapet eller innenfor det enkelte forretningsområdet som har fått mandat fra konsernledelsen til å gjøre det. Disse hovedkontorfunksjonene utøves gjennom konsernledelsens virksomhet, og det planlegges ikke å flytte noe av denne beslutningskompetansen til et eventuelt leveransesenter i utlandet, som primært skal jobbe med å levere merkantile støttefunksjoner til Statoils virksomhet i Norge og i andre deler av verden hvor Statoil er representert. Men det er altså sann at av i overkant av 20 000 ansatte er en plass mellom 18 000 og 19 000 av Statoils ansatte ansatt i Norge. En betydelig del av dem som jobber på land, jobber i eller umiddelbart rundt Stavanger og i Rogaland.

Per Rune Henriksen (A) [12:16:25]: Det er også en betydelig del av dem som jobber i Statoil, og som jobber i de funksjonene det her er snakk om, som jobber i Hordaland – bare så statsråden er klar over det.

I begrunnelsen for eierskapet i Statoil, slik det ble formulert i St.prp. nr. 36 for 2000–2001, ved delprivatiseringen, heter det:

«Regjeringen legger til grunn at Statoil fortsatt skal være et norskbasert selskap. Hovedkontor med tilhørende hovedledelse, beslutningsmyndighet og strategifunksjoner skal være lokalisert i Norge.»

Statoils dominerende rolle i norsk oljeindustri gjør at selskapets beslutninger og veivalg får følger og betydning langt utover selskapets egne rammer. Det er nettopp derfor det er viktig at selskapet er norskbasert og har hovedkontor med tilhørende funksjoner i Norge. Når viktige funksjoner flyttes til lavkostland, mister norske leverandører kontakt med selskapet, og det ligger i kortene at den norske andelen av Statoils innkjøp blir svekket. Den positive gevinsten ved kostnadskutt blir nok oppveid av tapet av arbeidsplasser.

Hvilken vekt legger statsråden på dette faktumet når han har sin eierdialog med Statoil?

Statsråd Tord Lien [12:17:33]: Grunnlaget for alle disse – mer enn 20 000 – arbeidsplassene er at vi kan produsere olje og gass lønnsomt. I en situasjon hvor vi nå står overfor en oljemarkedssituasjon som er helt annerledes enn det vi hadde vent oss til fram til 2014, er grunnlaget for enhver lønnsom arbeidsplass at vi klarer å opprettholde lønnsomheten. Da må kostnadene ned.

Jeg har allerede sagt at hvis dette skulle bli besluttet i Statoil, planlegges det ikke å flytte beslutningskompetanse som naturlig tilligger hovedkontoret, til et slikt eventuelt leveransesenter.

Henriksen peker også på organisering av anskaffelser. Denne typen beslutninger om anskaffelser, som har betydning for ringvirkninger i Norge og for norsk leverandørindustri, vil fortsatt bli tatt av konsernledelsen, som fortsatt

i all hovedsak vil bli sittende i Stavanger, men også i Oslo og London.

Per Rune Henriksen (A) [12:18:43]: Det er sikkert riktig at de store beslutningene blir tatt, men det er alle de små beslutningene, som handler om kontakten mellom leverandører og selskapet, som her er viktig. Og det nye selskapets rolle som innkjøper av og oppdragsgiver til norsk leverandørindustri var et sentralt tema i StatoilHydro-fusjonen i 2007. Det står følgende i St.prp. nr. 60 for 2006–2007:

«Det sammenslåtte selskapet vil få stor innflytelse på norskbasert leverandørindustri – særlig i driftsfasen. Det forventes at selskapet vil være seg bevisst det ansvar som følger av denne posisjonen.»

Lenger ute i proposisjonen heter det:

«Det vil være viktig å vurdere situasjonen for de små og mellomstore leverandørselskapene særlig nøye.»

Det er nettopp disse jeg vil være bekymret for når man outsourcer innkjøpsfunksjoner til lavkostland.

Komiteen har også understreket viktigheten av at myndigheter følger utviklingen i leverandørindustrien og forholdet mellom det sammenslåtte selskapet og leverandørindustrien i tiden som kommer.

Er ikke statsråden enig i at dette gir ham et godt grunnlag for en alvorsprat med Statoil om utflyttingen av disse arbeidsplassene og funksjonene?

Statsråd Tord Lien [12:19:56]: Jeg kan forsikre både foregående spørrer og representanten Henriksen om at Olje- og energidepartementet også under min ledelse har god og tett dialog med Statoil om en lang rekke spørsmål. Men også for leverandørindustrien er kontraktene man skal konkurrere om, avhengige av at leverandørindustri og operatørselskaper i fellesskap får kontroll på kostnadene for å gjøre det lønnsomt å utvinne energiresursene på norsk sokkel.

Representanten Henriksen prater som om beslutningen er fattet. Det er den ikke. Men en betydelig andel av disse stillingene, som i dag i stor grad allikevel er plassert utenfor Norge, og har vært det lenge, er rent merkantile stillinger som det nå blir vurdert å samle på ett sted i Europa.

Innkjøpsfunksjonen har også vært vurdert, men det er ikke tatt noen beslutninger rundt det.

Spørsmål 9

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:21:06]: «I spørretimen 17. februar sa kunnskapsministeren at han ikke valgte å prioritere en omfattende følgeevaluering av tilskuddsordningen til 600 lærerstillinger i ungdomsskolen, og at på det tidspunktet regjeringen overtok, var midlene allerede fordelt til konkrete skoler. Statsråden sa videre at det ikke ville være mulig å gjennomføre en effektstudie i streng forstand. Følgeevaluering var sendt på anbud høsten 2013, men ble så trukket tilbake av statsråden.

Hvilke nye moment gjorde det umulig å gjennomføre evalueringen?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:21:46]: På det tidspunktet regjeringen overtok, var ordningen med økt lærertetthet på ungdomstrinnet etablert, og midlene var fordelt til skolene som omfattes av ordningen. Det var på denne bakgrunn at jeg vurderte behovet for og en eventuell innretning på en følgeevaluering. Jeg gjorde en avveining av hva en følgeevaluering kunne gi av informasjon om resultatene av tilskuddsordningen, opp mot det som vil foreligge av offentlig tilgjengelig informasjon om utviklingen på skolene gjennom de etablerte statistikkssystemene.

I denne sammenheng er det særlig tre tema som er av interesse, og som Utdanningsdirektoratet gjør en årlig oppsummering av. Det første er den årlige informasjonen om lærertetthet i Grunnskolens Informasjonssystem, GSI, som brukes til å undersøke om skolene oppfyller forutsetningene for tilskuddsordningen og øker lærertettheten i tråd med tildelingen. For det andre gir GSI også informasjon om antallet elever som får spesialundervisning, og det vil være mulig å identifisere en eventuell nedgang i andelen elever som får spesialundervisning ved de skolene som omfattes av tilskuddsordningen. I tillegg kan man følge utviklingen i elevenes resultater i form av grunnskolepoeng ved avslutningen av grunnskolen.

I vurderingen av om det skulle iverksettes en følgeevaluering, konkluderte jeg med at den årlige informasjonen vi får gjennom det ordinære statistikkssystemet, var tilstrekkelig. Stortinget ble så informert om dette og fikk seg forelagt den informasjonen i Prop. 1 S for 2014–2015, hvor det står:

«Ordninga blir ikkje følgjeevaluert, men departementet følgjer med på ordninga mellom anna gjennom GSI og særskilt rapportering frå kommunane.»

Det var ingen merknader til det.

Nå i ettertid ser jeg imidlertid at GSI og rapportering fra kommunene ikke vil gi en god nok informasjon til å vurdere betydningen av tilskuddsordningen. Jeg har derfor initiert en evaluering av ordningen i den hensikt å få vurdert effekten av økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte og om mulig effekten også for skolenes læringsmiljø. Jeg kommer til å orientere Stortinget nærmere om dette i forbindelse med revidert budsjett 2016.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:23:55]: Takk til kunnskapsministeren for svaret.

Jeg er veldig glad for at kunnskapsministeren nå bestemmer seg og ser at det kan være viktig med en evaluering av disse 600 lærerstillingene som ungdomsskolen har hatt nytte av i disse åra. Av de tallene som vi ser nå, kan vi trekke ut noen få positive effekter: at vi bruker noe mindre til spesialundervisning, og at grunnskolepoengene, bl.a., går opp. Det hadde vært veldig interessant å se om dette faktisk vil holde seg slik framover, og om det skyldes det at en har fått tilført flere lærerstillinger.

Jeg vil si at jeg synes det er flott at det blir en evaluering, og jeg håper sjølsagt også at denne ordninga kan bli vurdert videreført i statsbudsjettet utover neste periode.

Men jeg lurer litt på hvordan statsråden tenker denne evalueringa gjennomført – skal den lyskes ut, slik den forrige evalueringa ble?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:25:02]: For det første er det slik at siden den rød-grønne regjeringen bestemte at dette skulle være midlertidige stillinger, har det nå gått ut beskjed fra Utdanningsdirektoratet om at disse stillingene opphører som en del av denne forsøksordningen. Men så vil det være slik, selvfølgelig, at alle beslutninger om hva som skal skje med disse pengene, vil komme i statsbudsjettet. Men slik som jeg leser merkningene – eller omtalen også fra tidligere regjeringer – virker det ikke på meg som om det noen gang har vært snakk om at disse stillingene skal fortsette på akkurat samme måte videre. Hensikten har vært å tilføre økte stillinger og så trekke noen erfaringer av det.

Når det gjelder den evalueringen som vi nå setter i gang med, er det nettopp for å sjekke om de effektene, som representanten kalte det, er reelle. Det er det vi da vil finne ut, og det må gjøres av noen andre enn departementet; det må gjøres i samarbeid med eksterne forskningsmiljøer.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:26:01]: Det var godt å høre at det er noen andre enn en sjøl som skal evaluere om det har virkning eller ikke. Så er jeg enig med statsråden i at den forrige regjeringa heller ikke la til grunn at dette skulle være faste stillinger som skulle fortsette i den formen de nå har, utover perioden. Poenget med å velge ut akkurat disse skolene var nettopp at det var skoler som hadde lavere grunnskolepoeng og kanskje også brukte større midler til spesialundervisning, så dette med midlertidige stillinger har vi vært klar over hele tida. Men vi ser allerede nå, i disse små tilbakereporteringene som har vært, at det kan ha hatt en positiv effekt, og da er det utrolig viktig å kunne se om dette faktisk vil ha en effekt framover.

Da har jeg egentlig ikke noen flere spørsmål å stille statsråden, men jeg synes det var uheldig at det ble gjort som det ble gjort, og jeg synes også det var litt rart at ingen av oss oppdaget at det sto én liten setning i budsjettet om dette.

Presidenten: Statsråd Røe Isaksen får svare likevel hvis han vil.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:27:15]: Takk for det. Det var ikke bortgjemt i budsjettet – bare så det er sagt. Det sto klart og tydelig i et helt avsnitt, selv om akkurat dette omtales mot slutten av avsnittet. Men det er nå så.

Det viktige poenget her er at jeg er enig i at det er gode argumenter for ikke bare å basere seg på de tallene vi får gjennom GSI. Vi får jo årlig rapportering. Vi følger med på at pengene blir brukt på riktig måte, og vi følger også de tallene vi har tilgjengelig for de aktuelle skolene. Men jeg er enig i at vi trenger en vurdering av effektene for å se om det er reelle effekter eller ikke, og det må gjøres gjennom et forskningsprosjekt. Vi kommer til å bestille noe som gjør at vi får det som forskermiljøet kaller høyest mulig evidensnivå, altså noen resultater som er mest

mulig robuste, for å bruke et ord som man helst ikke skal bruke.

Spørsmål 10

Siv Elin Hansen (SV) [12:28:24]: «Troms fylkeskommune har de siste årene arbeidet med alternative undervisningsløsninger for å gi elevene et bredest mulig fagtilbud selv om elevtallene går ned. I dette arbeidet er det tatt i bruk fjernundervisning» – i russisk rettslære og samisk – «i tillegg til at man arbeider med tids- og stedsuavhengige undervisningsformer.»

På NRK Sápmi den 10. februar kunne vi lese at fylkesmannen i Troms har gitt medhold til en familie som har klaget ordningen med fjernundervisning på samisk inn til fylkesmannen. Nordland og Finnmark fylkeskommune som har ansvaret for de samiske tilbud i Troms, har ikke ytret seg negativt omkring fjernundervisning som undervisningsform, og resultatene til avgangselevne i Troms ... (presidenten avbryter)

Presidenten: Unnskyld, men representanten har bare lov til å lese opp det som hun har sendt inn i forkant.

Siv Elin Hansen (SV) [12:29:11]: Beklager, president. Jeg hadde 1 minutt, så da har jeg misforstått, da. Kan jeg bare lese spørsmålet?

Presidenten: Representanten har to tilleggsspørsmål etterpå.

Siv Elin Hansen (SV) [12:29:22]: Ja, det er jeg klar over.

Presidenten: Men i første runde må representanten bare lese opp det som står her, og da kan representanten fullføre med å lese spørsmålet.

Siv Elin Hansen (SV) [12:29:33]: Ja. «Mener statsråden at Troms fylkeskommunes strategier om alternative undervisningsformer kan betraktes å være innenfor opplæringskravene så lenge faglige og tekniske løsninger er ivaretatt?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:29:45]: Jeg kjenner ikke til undervisningsopplegget i Troms fylkeskommune, og jeg kan derfor ikke vurdere hvorvidt kravene i lov og forskrift er fulgt. Det er Fylkesmannen som skal føre tilsyn med skoleeier, og det er det som er rette instans dersom fylkeskommunen er usikker på det.

Generelt kan jeg si at skoleeier skal gi opplæring i samsvarende med læreplanverket. Utover dette gir ikke regelverket metodiske føringer. Skoleeier og den enkelte lærer har stort handlingsrom når det gjelder planlegging og gjennomføring av undervisningen, og slik mener jeg også det bør være. Jeg mener det må være en del av lærernes profesjonsfaglige kompetanse å vurdere hvordan ulike læremidler og metoder kan bidra på best mulig måte for at elevene

skal nå kompetansemålene i læreplanen. Jeg er generelt positiv til at lærere ønsker å ta i bruk nye undervisningsmetoder og ny teknologi, og har tillit til at skoleeiere og lærere forvalter handlingsrommet på en god måte.

Siv Elin Hansen (SV) [12:30:48]: Fylkesmannen i Troms uttaler til NRK at han har minnet fylkeskommunene om at det kun er i tilfeller der det kan dokumenteres at det er forsøkt å finne samisklærer, at man i stedet kan benytte ordningen med fjernundervisning. Jeg ringte Fylkesmannen for å få en nærmere kommentar til dette, og Fylkesmannen i Troms svarte, slik jeg oppfattet det, at denne regelen ikke var særskilt for samisk i den forstand, men gjelder for all undervisning. Undervisningsformen man skal bruke, er undervisning med lærer fysisk til stede. Han understreket at det som er særskilt for samisk, er at elevene har en rettighet til undervisning på samisk, og denne retten gjennom forskriften om samisk er en sikkerhet for retten til morsmålsopplæring, ikke en beskyttelse mot fjernundervisning. Vil statsråden sikre å få på plass en presisering av dette regelverket, slik at det blir tydelig for fylkeskommunene, skolene og eierne og for fylkesmennene hva man har lov til å tilby av alternative undervisningsformer til sine elever?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:31:46]: Det generelle svaret er at det er ikke noe forbud mot å benytte f.eks. fjernundervisning som undervisningsmetode som en del av undervisningen, men det skal gjøres innenfor rammene av regelverket for øvrig. Så er det slik, som jeg sa i mitt første svar, at jeg kjenner ikke detaljene i undervisningsopplegget som benyttes i Troms, og det er Fylkesmannen som er vår instans for å avgjøre det. Så kan jeg si helt generelt at dersom det dukker opp situasjoner som illustrerer at regelverket er uklart, må vi selvfølgelig se på det, men det er en generell innfallsvinkel og ikke nødvendigvis knyttet til denne konkrete saken.

Siv Elin Hansen (SV) [12:32:35]: Det som jeg forsøkte å si i spørsmålet mitt, som jeg ikke sa, var at Fylkesmannen i Troms har gitt medhold til en familie i Tromsø som hadde klaget ordningen med fjernundervisning på samisk inn til Fylkesmannen etter påstander om at undervisningen ikke var god nok. Nordland og Finnmark fylkeskommuner som har ansvaret for de samiske tilbudene i Troms, har ikke ytret seg negativt om fjernundervisning som undervisningsform. Resultatene til avgangselevne i Troms etter mange år med fjernundervisning er på samme nivå som eller bedre enn resultatene til dem som har fått undervisning med lærer fysisk til stede. Spørsmålet er om statsråden kan bekrefte at Troms fylkeskommunes bruk av alternative undervisningsformer også i samisk er innenfor opplæringslovens bestemmelser, så lenge faglige krav og tekniske løsninger er ivaretatt.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:33:27]: Som jeg har forsøkt å si – og det er ikke for å snike meg unna spørsmålet, men det er rett og slett for å være litt ryddig – er det slik at jeg som statsråd og departementet ikke er instansen

for å foreta den type vurderinger av praksis og virksomhet ute i fylkene. Det er det Fylkesmannen som gjør. Derfor vil jeg si at det generelle poenget er at det er metodefrihet i norsk skole. Det betyr også at man kan benytte seg av fjernundervisning, men det må skje innenfor regelverket. Da er det Fylkesmannen som er vår instans til å vurdere hvorvidt det i det enkelte tilfellet er innenfor regelverket eller ikke. Så har jeg ingen informasjon som gjør at jeg nå er i stand til å vurdere Fylkesmannens beslutning på noen som helst måte, og det vil si at det er heller ikke mulig for meg å kommentere dette noe mer.

Spørsmål 11

Audun Lysbakken (SV) [12:34:36]: «Kunnskapsdepartementet trakk anbudet for en evaluering av forsøket med økt lærertetthet i ungdomsskolen 9. desember 2013. Likevel uttalte statsråden dette til Aftenposten 23. september 2014: «Når det gjelder å vurdere en nasjonal norm, som den forrige regjeringen heller ikke var for, mener jeg vi først bør evaluere lærerløftet i ungdomsskolen med 600 ekstra stillinger, som vi har videreført.» På dette tidspunktet hadde ikke statsråden informert Stortinget om at evalueringen var stanset.

Visste statsråden at følgeevalueringen var stanset da han kom med uttalelsen, og hvorfor valgte han i så fall å gi inntrykk av det motsatte?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:35:22]: På det tidspunktet regjeringen overtok, var ordningen med økt lærertetthet på ungdomstrinnet etablert, og midlene var fordelt til skolene som omfattes av ordningen. Det faktum at midlene allerede var fordelt, noe som gjorde at en effektstudie i streng forstand ikke var mulig, var bakgrunnen for min beslutning.

Jeg visste at følgeevalueringen var stanset i desember 2013, også da jeg ble intervjuet av Aftenposten. Stortinget ble forelagt denne informasjonen kort tid etter, i Prop. 1 S for 2014–2015, hvor det står:

«Ordninga blir ikkje følgjevaluert, men departementet følgjer med på ordninga mellom anna gjennom GSI og særskilt rapportering frå kommunane.»

Gjennom grunnskolenes informasjonssystem får departementet fra Utdanningsdirektoratet årlig informasjon om utviklingen i lærertetthet, grunnskolepoeng og andelen elever med spesialundervisning på de skolene som omfattes av ordningen. Det var det jeg noe upresist refererte til i Aftenposten. Jeg ser at selve begrepet «evaluering» ikke var et godt valg i denne sammenhengen. Det var ikke min hensikt å gi inntrykk av at følgeevalueringen ikke var stoppet, men at vi ville vurdere tiltaket i lys av den informasjonen som ligger i GSI, hvor vi får årlige rapporter fra Utdanningsdirektoratet.

Så har jeg i ettertid, bl.a. i svar til representanten Lysbakken, sagt at jeg nå ser at den informasjonen vi har tilgjengelig, ikke er god nok til å vurdere betydningen av tilskuddsordningen på best mulig måte. Jeg har derfor initiert en evaluering av ordningen, med den hensikt å få vurdert

effekten av økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte, og om mulig effekten for skolenes læringsmiljø. Jeg kommer tilbake til Stortinget med en nærmere orientering om dette i RNB 2016.

Audun Lysbakken (SV) [12:37:12]: La meg først si at jeg er glad for at statsråden har tatt det initiativet han har tatt nå.

Så må det vel også være lov å si at helheten i denne saken etterlater et litt merkelig inntrykk. At det skulle ta to år å komme dit vi er nå, at statsråden mener det er behov for mer informasjon om dette, og at både det nevnte sitatet i avisen og den runden vi hadde i Stortinget for kort tid tilbake, der statsråden måtte korrigere seg selv, skaper et inntrykk av at det her har vært lite kontroll og en lite gjennomtenkt holdning til et veldig stort og dyrt forsøksprosjekt.

Nå vil det da bli samlet inn så mye kunnskap som mulig mot slutten av dette forsøket. Men jeg ønsker å utfordre statsråden på hva han selv konkret nå vil gjøre for å innhente mest mulig informasjon også direkte. Jeg besøkte nylig en av de skolene som nå har hatt gleden av å ha disse ekstra lærerstillingene, og mitt spørsmål er da om statsråden også har tenkt å direkte oppsøke de lærerne og elevene som har vært med på forsøket.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:38:17]: La meg ta spørsmålene i rekkefølge.

Jeg har allerede vært på i hvert fall en av disse skolene. Faren min jobber på en av dem, Kjølnes ungdomsskole i Porsgrunn. Så tror jeg det er viktig å si i den sammenhengen, som også representanten Tingelstad Wøien bekreftet, at så vidt jeg kan se av omtalen fra forrige regjering om dette, var aldri tanken at ordningen skulle fortsette på akkurat samme måte på akkurat de samme skolene – at det var hensikten. Hensikten var å få informasjon som gjorde at man eventuelt kunne skalere opp og ha større bevilgninger til økt lærertetthet generelt.

Når det gjelder dette utsagnet i Aftenposten og inntrykket av at det er merkelig, ville det vært rart å forsøke å gi et galt inntrykk når Stortinget i oktober 2014, altså en måned senere, får seg forelagt dette. Så har jeg sett at ingen den gang reagerte på det. Men jeg er enig i at vi trenger bedre informasjon, og derfor setter vi nå i gang i en evaluering, som vi kommer til å legge opp sammen med uavhengige forskningsmiljøer.

Audun Lysbakken (SV) [12:39:29]: La meg da til slutt spørre: Hva vil være en naturlig fortsettelse av dette? Det er riktig at de daværende regjeringspartiene nok hadde litt ulike oppfatninger om både behovet for økt lærertetthet og hvordan en sånn ordning eventuelt kunne videreføres, men det det ikke er noen tvil om, er at også de partiene som var mest for dette, hele tiden har hatt en åpen holdning til hvordan de stillingene burde fordeles. Det er jo ikke gitt, om de 600 stillingene skal videreføres, at de bør være på akkurat de skolene som har dem i dag. Det tenker jeg er noe av det den informasjonsinnhenting som nå kommer i gang, bør fortelle oss.

Men det som jeg er veldig opptatt av, er at det ikke nå skal legges føringer som gjør at det blir naturlig for regjeringen å ta disse pengene og bruke dem på noe helt annet. Det er sånn brevet til skolene kan leses. Derfor vil jeg gjerne ha en bekreftelse på at det ikke er sånn at det er uaktuelt for regjeringen med en videreføring av disse 600 stillingene i en eller annen form.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:40:37]: Det svaret kommer i statsbudsjettet. Og der er det sånn, som for alle andre satsinger, at regjeringen står fritt hvert år til å vurdere satsingene og finne ut hva som er viktigst. Nå er det også verdt å nevne at selv om dette temaet dreier seg om de 600 stillingene i ungdomsskolen, har det med dette stortingsflertallet, ikke minst med Kristelig Folkeparti, og også Venstre, blitt bevilget midler – det er vel oppunder 800 mill. kr totalt – til minst 1 000 lærerstillinger. Men vi har valgt å fokusere på tidlig innsats og småskolen, 1.–4. trinn. Det er midler som deles ut, og som kommer til å komme skolene til gode, og som i tillegg ikke er midlertidige. Dette er faste, permanente midler, som kommunene får. Så er jeg helt sikker på at når vi får et enda bedre beslutningsgrunnlag, vil diskusjonen mellom SV og regjeringen fortsette om hva som er best bruk av pengene vi skal bruke i skolen. Men vi kan kanskje få enda bedre beslutningsgrunnlag.

Presidenten: Spørsmål 12, fra representanten Ingrid Heggø til fiskeriministeren, vil bli besvart av olje- og energiministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist.

Spørsmål 12

Ingrid Heggø (A) [12:42:02]: «Det har vore brei politisk einigheit om ein differensiert flåte i Noreg. Statsråden har 12. januar sendt instruks vedrørende «hjemmelslengde og største lengde og forholdsmessighet mellom båtens kvotegrunnlag og lengde». Ein kan no samle fartøyskvoter frå 11–15 meter på båtar opptil 55–60 meter, då begrensinga berre er på lastevolum under 500 m³. Noregs Fiskarlag har bedt om justering på instruks mellom anna absolutt skott ved 21 meter for hjemmelslengde 11–14,9 meter.

Vil statsråden etterkomme kravet, og sikre at vi framleis skal ha ein variert flåte?»

Statsråd Tord Lien [12:42:52]: Den 12. januar i år fastsatte fiskeriminister Per Sandberg en instruks om hvordan søknadene om utskifting til større fartøy i kystfiskeflåten skal behandles. Dette medførte en del debatt, og derfor er det nok riktig at jeg nå bruker litt tid på å forklare bakgrunnen for instruks.

Situasjonen før 12. januar var at søknader ble avgjort etter en skjønnsmessig vurdering i fiskeriforvaltningen. For eksempel kunne en søknad om utskifting av et fartøy på 13 meter til et fartøy på 21 meter bli avslått, mens en

annen søknad med nesten samme kvotegrunnlag kunne bli innvilget. Det er altså ikke den nye instruks som åpner for utskifting til større fartøy. Dette har det også tidligere vært adgang til.

Fiskeriministeren har bestemt at den skjønnsmessige vurderingen skal erstattes av entydige retningslinjer. Dette sikrer forutsigbarhet og likebehandling for alle fiskere langs kysten og gir næringen som helhet større forutsigbarhet. For å oppnå dette har man balansert mellom ulike målsettinger. Fiskeriministeren ønsker en differensiert flåte, men også at den enkelte næringsdrivende selv skal få velge fartøy i størst mulig grad. Det er også viktig å understreke at instruks ikke har betydning for hvor mange kvoter man kan samle på ett fartøy. Dette styres av reglene om tildeling av strukturkvoter, som innebærer at man bare kan strukturere innenfor kvotetaket i den gruppen man selv tilhører. Dette styres av hjemmelslengde for kvotetildeling, ikke fartøyetets størrelse. Sånn har det vært, og sånn er det fortsatt.

Representanten Heggø viser til at Fiskarlaget, etter at instruks ble fastsatt 12. januar, har bedt om at det gjøres noen justeringer, og spør om fiskeriministeren vil etterkomme dette. Nærings- og fiskeridepartementet har fått mange tilbakemeldinger på instruks etter at den ble vedtatt. Både Fiskarlaget og Kystfiskarlaget har bedt departementet vurdere den på nytt, men de har veldig forskjellig tilnærming til anbefalingene av hvordan framtidig praksis bør utformes. Fiskeriministeren vil selvfølgelig gjøre en ny vurdering når fiskernes organisasjoner ber om det. Dette er et arbeid som Nærings- og fiskeridepartementet vil gi høy prioritet, men det er også viktig at vurderingen er grundig. Nærings- og fiskeridepartementet har ikke fullført denne vurderingen, og jeg kan derfor heller ikke, på dette tidspunktet, svare på om fiskeriministeren vil endre instruks eller ikke.

Ingrid Heggø (A) [12:45:38]: Det måtte nesten tolkast som at ministeren ikkje såg faren ved at dette mellomnivået faktisk kunne forsvinna, ut frå det svaret som vart godt opplese. Men det er jo positivt at ein ser for seg at ein skal ha ei ny vurdering.

Regjeringa sette ned eit utval – dei set ned mange utval, men dei har sett ned Eidesen-utvalet – som skal gå gjennom dette med struktur. Eidesen-utvalet har jo knapt sett seg rundt møtebordet før nye endringar kjem, slik som denne endringa i instruks. Kvifor driv ein slik stykkevis-og-delt-politikk?

Statsråd Tord Lien [12:46:21]: Det er helt riktig at fiskeriministeren og regjeringen er opptatt av å ha en differensiert flåte. Samtidig er regjeringen også opptatt av å legge til rette for at det skal være klare, forutsigbare og enkle retningslinjer som reduserer den usikkerheten som utstrakt bruk av skjønn medfører. Det er også viktig for regjeringen å la den enkelte fartøyeier i større grad fatte beslutninger om hvordan han ønsker å skape mest mulig verdier basert på sin næringsvirksomhet, og det er en del av det som ligger til grunn for det arbeidet som er gjort i denne saken.

Ingrid Heggø (A) [12:47:10]: Statsråden var faktisk ikkje innom spørsmålet mitt ein gong, som gjekk på Eidesen-utvalet, som er sett ned for å sjå på struktur. Det er ingen som er imot at det i første omgang kjem ein instruks, som statsråden viste til, som gjev likebehandling. Det er innhaldet i instruksen og korleis han er utforma det er kome innvendingar mot. Så spørsmålet mitt er: Kvifor har ein ein slik stykkevis-og-delt-politikk?

Så vil eg lesa opp noko som står i Fiskeribladet/Fiskaren. Der står det at utvalsleiar Eidesen har

«invitert til diskusjon om hvorvidt andre næringsinteresser og utøvere enn dagens, bør få innpass i en sjømatnæring som har planer om å spille en stadig større og viktigere rolle i framtida»

– altså andre næringsinteresser og utøvarar enn dagens. Då er spørsmålet mitt: Er det endringar i deltakarlova ein her ser for seg? Og meiner ministeren eventuelt at det er innanfor det mandatet som Eidesen-utvalet har fått?

Statsråd Tord Lien [12:48:15]: Nå er vi forholdsvis langt unna det vi startet med i dagens spørsmål, så jeg tror ikke det er riktig av meg på vegne av fiskeriministeren å kvittere ut verken det ene eller det andre i den retningen.

Jeg sa imidlertid i mitt innledende svar, gitt at representanten ikke var fornøyd med det forrige svaret, at denne instruksjonen som ble vedtatt nå i januar, og er blitt påpekt av Fiskarlaget – som representanten peker på i et spørsmål tidlig i februar, at man ønsker at skal justeres noe – altså ikke har betydning for hvor mange kvoter man kan samle på ett fartøy. Dette styres av andre regler – reglene om strukturkvoteordningen. Det innebærer – som jeg også sa i mitt innledende svar – at man bare kan strukturere innenfor kvotetaket i den gruppen man selv tilhører.

Så tror jeg fiskeriministeren og representanten Heggø får komme tilbake til Eidesen-utvalget og deltakerloven ved en senere anledning.

Spørsmål 13

Stein Erik Lauvås (A) [12:49:33]: «UDI/UNE har avslått oppholdstillatelse for en amerikansk lærer med begrunnelse at hun har to deltidsarbeidsgivere og ikke én slik regelverket krever. I desember 2015 stilte jeg skriftlig spørsmål til arbeidsministeren om denne saken, og svaret var at saken skulle følges nøye, og at regelverket kunne oppfattes som urimelig.

Vil statsråden følge opp denne saken, og ta initiativ til nødvendige regelendringer?»

Statsråd Anniken Hauglie [12:50:15]: Takk for spørsmålet.

Representanten viser til en sak om en amerikansk statsborger som har fått avslag på søknad om oppholdstillatelse, der arbeid for to arbeidsgivere var en av avslagsgrunnene. Jeg kan ikke gå inn på enkeltsaker og tar Utlendingsnemndas avgjørelse til etterretning, men jeg kan gi noen generelle kommentarer til spørsmålet fra representanten.

Høykvalifiserte arbeidsinnvandrere tilfører det norske samfunnet viktig kompetanse og bidrar til å dekke etterspørselen etter arbeidskraft hvor arbeidsgiver har behov for særlig kompetanse. Regjeringen er opptatt av å legge til rette for at arbeidsgivere kan hente inn høykvalifisert arbeidskraft fra tredjeland, samtidig som vi også balanserer hensynet til kontrollert innvandring.

For å få oppholdstillatelse som arbeidstaker fra land utenfor EØS-området, må arbeidstakerne være omfattet av en kvote, de må være faglærte, lønns- og arbeidsvilkår må være i henhold til norsk standard, og det må være relevans mellom kvalifikasjoner og det tilbudte arbeidet. Det er også krav om at arbeidstilbudet som hovedregel skal gjelde heltidsarbeid for én arbeidsgiver. Dette skal sikre ordnede arbeidsforhold og et tilstrekkelig inntektsgrunnlag.

Utlendingsloven åpner for å gjøre unntak fra kravet om heltidsarbeid og én arbeidsgiver etter en konkret vurdering. Utlendingsdirektoratet opplyser at de i sin praksis gjør unntak fra kravet om én arbeidsgiver der søkeren har spesiell kompetanse, eller hvor forhold knyttet til yrkesutøvelsen tilsier at det bør gjøres unntak. Direktoratet har også praksis for å godta heltidsarbeid ned mot 80 pst. stilling.

Denne saken har synliggjort en problemstilling knyttet til vilkåret om én arbeidsgiver jeg mener det kan være grunnlag for å se nærmere på. For å sikre at vi har et regelverk som er tilstrekkelig fleksibelt og tilpasset dagens arbeidsmarked, har jeg derfor den 10. februar sendt brev til Utlendingsdirektoratet hvor jeg ber om deres vurdering av om det er behov for endringer i utlendingsregelverket på dette området.

På bakgrunn av bl.a. tilbakemeldinger fra direktoratet vil jeg vurdere eventuelle endringer i regelverket. Om det skal gjøres endringer, vil disse måtte gjelde for alle arbeidsinnvandrere fra land utenfor EØS-området.

Stein Erik Lauvås (A) [12:52:52]: Det var for så vidt et velbegrunnet svar og en opprømsing av det som er forutsetningene, som for så vidt ingen er uenig i at er der. Det er mer et spørsmål om hvordan man tolker regelverket, og, som statsråden selv var inne på, om det nå – på en måte – er i tråd med det arbeidslivet vi ser, hvor det blir mer og mer vanlig å ha mer enn én arbeidsgiver, men allikevel fylle kravene til forsørgelse osv.

Jeg registrerer at det er en litt forsiktig inngang til dette. Jeg registrerer også at svaret fra statsrådens forgjenger kanskje var noe tydeligere. Og ikke minst har uttalelsen fra representanter fra regjeringspartiene vært svært tydelig – hvor de har kalt dette regelverket for idiotisk. Det vil ikke jeg være i nærheten av å gjøre. Men jeg tror det er greit at vi får en titt på det. Nå registrerer jeg at det er sendt et brev, men kunne statsråden si noe mer om tidsperspektivet, om når man eventuelt kan forvente å få et forslag til eventuelle endringer?

Statsråd Anniken Hauglie [12:54:05]: Nå har regelverket for arbeidsinnvandring vært debattert flere ganger i Stortinget, ikke minst i forbindelse med utlendingsloven og stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring osv. Det er litt ulike innganger i Stortinget også til hvor liberalt det re-

gelverket skal være. Men jeg tror nok det iallfall er enighet om at regelverket man har for arbeidsinnvandring fra tredjeland, altså utenfor EØS-området, skal være likt for alle. Og det er en del kriterier som stilles. Det skal være krav til både relevant kompetanse og til lønns- og arbeidsvilkår, man har en kvote osv.

Så har denne saken reist spørsmål ved om regelverket knyttet til antall arbeidsgivere er fleksibelt nok, om det også fanger opp – hva skal man si – sunn fornuft eller ikke. Det er det jeg har bedt UDI om å vurdere nå, om den unntaksbestemmelsen er for snever, eller om den faktisk bør liberaliseres. Og hvis direktoratet nå kommer med tilbakemelding om at den er for snever, vil jeg naturligvis også vurdere å endre regelverket i tråd med det som flertallet i denne salen antageligvis også ønsker.

Stein Erik Lauvås (A) [12:55:12]: Jeg skal ikke tvære ut denne dagen, og nå blir det likevel mellom oss her, men jeg spør en gang til: Hvilket tidsperspektiv ser statsråden for seg? Når svaret kommer fra UDI, mener statsråden at dette er noe vi kan få sett eventuelle endringer på i dette halvåret, i neste halvår, eller henger dette helt i luften? Det er viktig å få svar på når statsråden ser for seg at man kan få et svar på hvordan man eventuelt skal endre disse reglene.

Statsråd Anniken Hauglie [12:55:46]: Nå kommer det an på hva slags tilbakemelding UDI kommer med. Det er allerede i dag en unntaksbestemmelse på denne ene faktoren som representanten tar opp. Det er allerede i dag muligheter for å gjøre unntak, og det gjøres unntak. Så er spørsmålet om det er fleksibelt nok, eller om man skal endre det. Det er klart at hvis direktoratet mener at det er for strengt, er det ikke noe i veien for å endre dette ganske raskt. Det gjenstår å se om direktoratet mener at det er godt nok, eller om man skal gjøre endringer. Men det skal ikke stå på meg dersom det er behov for å gjøre dette ytterligere fleksibelt enn det er i dag. Da vil selvfølgelig endringen også komme raskt. Men det gjenstår å se om vi har et behov eller ikke.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:56:31]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.57.
